

Kinnitatud
Direktori käskkiri nr 1-3/17
Kuupäev 31.08.2026

MUUGA LASTE AED ÕPPEKAVA

Sisukord

1. ÜLDANDMED.....	5
2. LASTEASUTUSE LÜHITUTVUSTUS	5
3. LASTEAIA MISSIOON, VISIOON JA PÕHIVÄÄRTUSED	6
4. ÕPPE- ja KASVATUSTEGEVUSE EESMÄRGID, PÕHIMÕTTED JA KORRALDUS	8
4.1. Õppe- ja kasvatustegevuse üldeesmärk.....	8
4.2. Õppe- ja kasvatustegevuse läbiviimise põhimõtted	8
4.3. Õppe- ja kasvatustegevuse korraldus	9
4.4. Päevakava	9
4.5. Rühma õppe- ja kasvatustegevuse kavandamine.	10
4.6. Õppe- ja kasvatustegevuse läbiviimine.....	12
4.7. Õppe- ja kasvatustegevuse lõimimine.....	12
4.8. Õppe- ja kasvatustegevuse hindamine ja arendamine.....	13
4.9. Õppe- ja kasvatustegevuse paindlikkus	13
5. ÕPIKÄSITUS	14
5.1. Õpetamise meetodid.....	14
6. ÕPI- JA KASVUKESKKOND JA SELLE KUJUNDAMISE PÕHIMÕTTED	16
7. HOIURÜHMA TÖÖKORRALDUS	19
8. KOLMEAASTASE LAPSE EELDATAVAD ÜLDOSKUSED.....	20
8.1. Mänguoskused	20
8.2. Tunnetus- ja õpioskused.....	20
8.3. Sotsiaalsed oskused.....	21
8.4. Eneseregulatsiooni oskused	21
9. VALDKONDADE ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE EESMÄRGID JA SISU	22
9.1 Valdkond Mina ja keskkond.....	22
9.2. Valdkond <i>Keel ja kõne</i>	24
9.3. Valdkond <i>Matemaatika</i>	25
9.4.Valdkond <i>Kunst</i>	26
9.5. Valdkond <i>Muusika</i>	27
9.6.Valdkond <i>Liikumine</i>	28
10. KUUE- KUNI SEITSMEAASTASE LAPSE EELDATAVAD ÜLDOSKUSED	29

10.1. Mänguoskused	29
10.2. Tunnetus- ja õpioskused.....	29
10.3. Sotsiaalsed oskused.....	30
10.4. Eneseregulatsiooni oskused	30
11. LAPSE ARENGU HINDAMINE JA TOETAMINE	31
11.1. Lapse arengu hindamine	31
11.2. Hindamise meetodid ja vahendid.....	32
11.3. Toevajadusega laste arengu hindamise põhimõtted	32
11.4. Lapse koolivalmiduse hindamine.....	34
11.5. Arengu dokumenteerimine	34
12. KOOSTÖÖ VANEMAGA.....	34
13. ÕPPEKAVA UUENDAMISE JA TÄIENDAMISE KORD	35
14. ÕPPEKAVA LISAD	36
Kolmeaastaste laste eeldatavad üldoskused.....	36
Mänguoskuste eeldatavad tulemused 1-3a.....	36
Tunnetus- ja õpioskuste eeldatavad tulemused 1-3	36
Sotsiaalsete oskuste eeldatavad tulemused 1-3.....	37
Eneseregulatsiooni eeldatavad tulemused 1-3.....	37
Ainevaldkondade eeloscused 1-3 aastased	38
Eesti keelt teise keelena kõneleva lapse eeloscused 1-3	40
Kunsti valdkonna eeloscused 1-3.....	41
LISA 2.....	43
1. Mänguoskused – üldoscused	43
2. Sotsiaalsed oskused – üldoscused.....	43
3. Eneseregulatsiooni oskused – üldoscused	43
4. Tunnetus- ja õpioskused – üldoscused.....	43
5. Mina ja keskkond – õppe- ja kasvatustegevuse valdkond	43
6. Keel ja kõne - õppe- ja kasv.....	43
Mänguoskuste eeldatavad tulemused vanuseti	43
Sotsiaalsete oskuste eeldatavad tulemused vanuseti.....	45
Mina ja keskkond valdkonna eeldatavad tulemused vanuseti.....	49
Keele ja kõne valdkonna eeldatavad tulemused vanuseti	54
Eesti keelt teise keelena kõneleva lapse eeldatavad tulemused vanuseti	56

Liikumise valdkonna eeldatavad tulemused vanuseti	64
--	-----------

1. ÜLDANDMED

Asutuse kontaktandmed:	Muuga Lasteaed
Registrikood:	77000714
Aadress:	Ploomipuu puiestee 52, Maardu, 74117
e-posti aadress:	info@muugalasteaed.ee
Kodulehekülg:	www.muugalasteaed.ee/
Rühmade arv:	8
Lasteaiakohtade arv:	170
Tööaeg:	E-R 7:00- 18:30
Õppekeel:	eesti keel

2. LASTEASUTUSE LÜHITUTVUSTUS

Muuga Lasteaed on koolieelsetele lastele alusharidust võimaldav munitsipaalõppeasutus, mis asub Muuga aedlinnas. Lasteaia omanik on Maardu linn. Lasteiasutus juhindub oma tegevuses Eesti Vabariigi seadustest, Eesti Vabariigi haridus- ja teadusministri määrustest ja Maardu linnavolikogu poolt vastuvõetud õigusaktidest. Õppetöö aluseks on lasteaia õppekava, mis on kooskõlas Alushariduse riikliku õppekavaga (2025) ja Alusharidusseadusega.

Muuga Lasteaed avati 12. oktoobril 2018. aastal neljarühmalisena. 2022.aastal valmis juurdeehitus, kus asuvad samuti 4 rühma. Lasteaia õuealal on varjualused, terrassid ja spordi- ning mängualad, millel jagub põnevat tegevust igale lapsele.

Asutuses töötab kaheksa rühma (hoiu- ja lasteaia rühmad, vajadusel liitrühm). Lasteaiale omistati 2021. aastal esmakordselt keskkonnamärgis “Roheline lipp”. Lasteaed väärtustab rahvakultuuri traditsioone ja kombeid. Oleme avatud digivaldkonna uuendustele ja nende kasutamisele õppe- ja kasvatustegevuses.

Muuga Lasteaia õppekava koostamise aluseks on Haridus- ja Teadusministeeriumi poolt koostatud Alushariduse riiklik õppekava.

Lasteaia eripäraks on:

- Rohelise Kooli lasteaiana väärtustame keskkonnateadlikkust ja tervislikke eluviise.
- Lõimime digi- ja robotikavahendite kasutamist õppe- ja kasvatustegevustes.

3. LASTEAIA MISSIOON, VISIOON JA PÕHIVÄÄRTUSED

Visioon

Muuga Lasteaed on lapsekeskne, kaasaegse õpi- ja kasvukeskkonnaga usaldusväärne koostööpartner perele.

Muuga Lasteaed on lapsekeskne ja toetav kasvukeskkond, kus iga laps saab areneda oma individuaalsetest võimetest, huvidest ja vajadustest lähtuvalt. Lapsi innustatakse olema aktiivsed õppijad, avastama maailma enda ümber ning kogema õppimisest rõõmu läbi mängu, loovuse ja erinevate kogemuste. Lapse arengut toetatakse lasteaia ja kodu ühises väärtusruumis, lähtudes vastastikusest usaldusest, lugupidamisest ja avatud suhtlusest.

Missioon

Muuga Lasteaiast läheb kooli loov, tegus ja sõbralik laps.

Missioon väljendab Muuga Lasteaia põhieesmärki – toetada lapse terviklikku arengut ning kujundada lapses tervislikke eluviise, loovust, aktiivsust, iseseisvust, õppimissoovi ja koostööoskust. Missiooni elluviimisel on oluline, et iga laps tunneks end lasteaias väärtusliku, hoitud ja turvalisena.

Põhiväärtused

- **Koostöö** – lasteaia ja pere hooliv koostöö soodustab lapse mitmekülgsel arengut
- **Keskkonnateadlikkus** – väärtustame keskkonnahoidu, tervislikke eluviise ja mitmekesisel liikumisvõimalusi
- **Uuendusmeelsus**- oleme avatud uutele ideedele ja nende ellu rakendamisele kaasaegse õpikeskkonna kujundamisel
- **Kultuur** – väärtustame rahvakultuuri traditsioone ja kombeid

Rohelise Kooli põhimõtted ja eesmärgid

Lasteaed kuulub alates 2021 aastast Rohelise Kooli võrgustikku ning lähtub oma tegevuses keskkonnahoidliku ja jätkusuutliku mõtteviisi kujundamisest. Rohelise Kooli põhimõtted on lõimitud lasteaia õppe- ja kasvatustegevusse, igapäevasesse korraldusse, projektidesse, õuesõppesse, õpi- ja kasvukeskkonda ning koostöösse laste, personali, pere ja kogukonnaga.

Alushariduse alusväärtused

Lasteaia õppe- ja kasvatustegevus põhineb lapsepõlve väärtustamisel ning lapse õiguse toetamisel turvalisele, õnnelikule ja arengut toetavale lapsepõlvele. Lähtume lapse terviklikust arengust ning loome keskkonna, kus iga laps on väärtustatud, märgatud ja toetatud.

Lasteaias väärtustame **ausust, hoolivust, õiglust ning lugupidamist enda ja teiste vastu**. Samuti peame oluliseks **vabadust, demokraatiat, eesti keelt ja kultuuri, kodumaa-armastust, kultuurilist mitmekesisust ja sallivust, terviseteadlikkust, keskkonnahoidu, vastutustundlikkust ja soolist võrdõiguslikkust**.

Alusväärtused avalduvad igapäevases suhtlemises, mängus, õppe- ja kasvatustegevustes ning lasteaia õpi- ja kasvukeskkonnas. Lapsi kaasatakse, julgustatakse oma arvamust väljendama, tegema valikuid, arvestama teistega ning võtma eakohast vastutust. Väärtuskasvatus toimub koostöös perega ning täiskasvanute eeskujul.

4. ÕPPE- ja KASVATUSTEGEVUSE EESMÄRGID, PÕHIMÕTTED JA KORRALDUS

4.1. Õppe- ja kasvatustegevuse üldeesmärk

on tagada lapse igakülgne ja järjepidev areng koostöös koduga.

Üldeesmärgist lähtuvalt toetatakse lapse üldoskuste ja valdkondlike oskuste kujunemist ning arengut, et luua eeldused põhihariduse omandamiseks ja edasijõudmiseks igapäevaelus.

Lasteaia õppekava läbinud laps:

- väärtustab enda ja teiste tervist ning oskab käituda turvaliselt;
- on uudishimulik, õpihimuline ja aktiivne tegutseja;
- tunneb rõõmu oma saavutustest ja lõpetatud tegevustest;
- on loov ning julgeb väljendada oma mõtteid ja ideid;
- hoolib kaaslastest ja väärtustab ümbritsevat keskkonda;
- tunneb huvi oma kodukoha ja kultuuri vastu;
- oskab teha eakohaseid valikuid, tegutseda iseseisvalt ja koostöös teistega;
- omab eakohaseid teadmisi ja oskusi ning huvi erinevate valdkondade vastu.

4.2. Õppe- ja kasvatustegevuse läbiviimise põhimõtted

- Selgitatakse välja lapse arengutase, millest lähtutakse tegevuste eesmärkide seadmisel ja planeerimisel
- Tagatakse igale lapsele eduelamus
- Luuakse turvaline, hooliv, kiusamisvaba ja koostöine õhkkond
- Väärtustatakse demokraatlikke suhteid ja lugupidamist enda ja teiste suhtes
- Lõimitakse erinevaid valdkondi ja tegevusi, võimaldades vabamängu, katsetamist, liikumist, muusikat ja teisi aktiivset õppimist ja loovust toetavaid meetodeid nii individuaalsetes tegevustes kui ka grupis.
- Väärtustatakse eesti kultuuritraditsioone ning arvestatakse teiste kultuuride eripäraga.

- Toetatakse mitmekeelsetest peredest pärit laste keelelist arengut mitme keele kasutajana ning märgatakse ja toetatakse last erinevates keeleksutusolukordades.
- Kasutatakse digitehnoloogia võimalusi õppe- ja kasvatustegevuse rikastamiseks.

Kõik lasteaia töötajad panustavad lapse arengu toetamiseks ja tema potentsiaali parimaks avaldumiseks.

4.3. Õppe- ja kasvatustegevuse korraldus

Lasteaia õppeaasta algab 1.septembril ja kestab järgneva kalendriaasta 31. augustini.

Suveperioodil juuni-august on õppe- ja kasvatustegevuses rõhk mängul, õues viibimisel, liikumisel, loodusel ning varem omandatud teadmiste ja oskuste kinnistamisel.

Õppekava eesmärk on luua lapse arengut toetav, turvaline ja mänguline keskkond, kus arvestatakse iga lapse individuaalsusega ning toetatakse tema sotsiaalset, emotsionaalset, vaimset ja kehalist arengut.

4.4. Päevakava

Rühma õppe- ja kasvatustegevuse läbiviimisel arvestatakse lasteaia päevakava.

Päevakava tagab tasakaalu:

- mängu ja kavandatud tegevuste;
- aktiivse tegevuse ja puhkuse;
- siseruumides ja õues viibimise;
- individuaalse ja ühistegevuse;
- igapäevatoimingute ja õppimise vahel.

Päevakavas võimaldatakse lastele piisavalt aega vabamänguks, õues viibimiseks, liikumiseks, söömiseks ja puhkuseks. Iga konkreetse rühma päevakava sõltub laste vanusest ja rühmatüübist. Lasteaia direktor kinnitab käskkirjaga lasteaia rühmade päevakava.

4.5. Rühma õppe- ja kasvatustegevuse kavandamine.

Rühma õppe- ja kasvatustegevuse aluseks on lasteaia õppekava ning rühma päevakava. Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel lähtutakse lapse vanusest, arengutasemest, huvidest, vajadustest, algatusest ja individuaalsetest eripäradest. Arvestatakse laste varasemaid teadmisi ja kogemusi ning võimalusi õppimiseks erinevates keskkondades. Õppesisu valikul lähtutakse üldjuhul põhimõttest **lähemalt kaugemale ja üksikult üldisele**.

Õppeaasta planeerimine algab pedagoogilisel koosolekul ühise juhtlause ja lasteaia eesmärkide kokkuleppimisega. Nendest lähtudes koostavad rühma õpetajad ja abiõpetajad rühma aastaplaani ning seavad rühma eesmärgid, arvestades laste vanust, arengut, vajadusi ja huvisid. Õppeaasta alguse rühmak koosolekul tutvustatakse aastaplaani lapsevanematele ning tehakse see lapsevanematele nähtavaks Eliis.eu veebikeskkonnas.

Rühma aastaplaan sisaldab:

- rühma aasta eesmäärke;
- rühma iseloomustust ja häid tavasid;
- laste arengu eeldatavaid õpitulemusi;
- ühissündmusi ja olulisi tegevusi.

Aastaplaani alusel koostavad õpetajad perioodiplaanid, milleks on kuuplaanid ja projektiplaanid. Perioodiplaanides kajastatakse kavandatava perioodi temaatika, eesmärgid, õppesisu ja tegevused. Planeerimine ja plaanid asuvad Eliis.eu veebikeskkonnas.

Rühma õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel lähtutakse lapsekeskse lähenemise põhimõtetest, alushariduse alusväärtustest, last ümbritsevast keskkonnast ning laste arengust, huvidest, vajadustest ja algatusest. Kavandamisel arvestatakse:

- laste arengutaset ja individuaalseid vajadusi;
- laste huve ja algatusi;
- laste varasemaid teadmisi ja kogemusi;
- õppe- ja kasvatustegevuse eesmäärke;

- erinevate valdkondade lõimimise võimalusi;
- aastaatega ja ümbritseva keskkonna võimalusi;
- rühma päevakava;
- laste vajadust mängu, liikumise, puhkuse ja õues viibimise järele.

Rühma meeskond kavandab õppe- ja kasvatustegevuse paindlikult. Kavandatud tegevusi muudetakse ja täiendatakse vastavalt laste huvidele, küsimustele, arengule, algatustele ning spontaanselt tekkinud õpituatsioonidele. Planeerimise eesmärk ei ole kavandada iga päeva ja tegevust üksikasjalikult ette, vaid luua raamistik, mis võimaldab õpetajal arvestada laste vajadustega ning kasutada õppimiseks igapäevaseid olukordi.

Õppe- ja kasvatustegevus toimub:

- igapäevatoimingute kaudu;
- vabamängu ja juhendatud mängu kaudu;
- kavandatud õppe- ja kasvatustegevuste kaudu;
- laste algatusel ja huvidel põhinevate tegevuste kaudu;
- spontaanselt tekkinud õpituatsioonide kaudu;
- õues ning võimalusel väljaspool lasteaia tavapärasest keskkonda.

Õppe- ja kasvatustegevuses kasutatakse erinevaid tööviise ja meetodeid ning tegevusi lõimitakse vastavalt laste arengule, huvidele ja käsitletavale teemale. Õppimine toimub terviklikult ning võimalusel seostatakse erinevate valdkondade teadmisi, oskusi ja kogemusi.

Lasteaias toimub õppe- ja kasvatustegevus eesti keeles. Lastepuhul, kelle kodune keel ei ole eesti keel, toetatakse eesti keele omandamist igapäevaste tegevuste kaudu. Vajadusel korraldatakse keeleõpet rühmasiseselt väikestes rühmades või individuaalselt, arvestades lapse vanust, arengutaset ja vajadusi. Keeleõppes kasutatakse lapsele tähenduslikke, mängulisi ja suhtlemist toetavaid tegevusi. Lapse keelelist arengut toetades arvestatakse tema koduse keele ja kultuurilise taustaga.

Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamine, elluviimine ja paindlik kohandamine toetavad lapse terviklikku arengut, aktiivset osalemist ning õppimist läbi mängu, kogemuste ja igapäevaste tegevuste.

4.6. Õppe- ja kasvatustegevuse läbiviimine

Õppe- ja kasvatustegevuse läbiviimisel on laps aktiivne osaleja. Lapsele antakse võimalus tegutseda, uurida, küsida, arutleda, katsetada, teha valikuid ja algetada tegevusi.

Õpetaja:

- loob võimalused lapse aktiivseks õppimiseks;
- toetab laste huvide ja algatuste realiseerumist;
- seostab uued teadmised laste varasemate kogemustega;
- kasutab mängu ja igapäevaseid tegevusi õppimise võimalusena;
- arvestab laste erineva arengutaseme ja vajadustega;
- kohandab tegevusi vastavalt laste arengule;
- toetab laste omavahelist koostööd ja suhtlemist;
- loob võimalusi individuaalseks, paaris-, väikese grupi ja kogu rühma tegevuseks.

Õppe- ja kasvatustegevus toimub võimalusel erinevates keskkondades, sealhulgas õues ja looduses.

4.7. Õppe- ja kasvatustegevuse lõimimine

Õppe- ja kasvatustegevus toimub terviklikult ning erinevaid valdkondi lõimitakse omavahel.

Õppimise kavandamisel ja läbiviimisel seostatakse teadmised, oskused ja tegevused laste igapäevaelu ning varasemate kogemustega.

Lõimimise aluseks võivad olla laste huvid ja küsimused, igapäevaelu, loodus, aastaajad, sündmused, mäng, projektid ning teised laste jaoks tähenduslikud teemad ja olukorrad.

4.8. Õppe- ja kasvatustegevuse hindamine ja arendamine

Õppe- ja kasvatustegevuse hindamine ja analüüsimine on pidev protsess, mille eesmärk on toetada laste arengut ning parandada õppe- ja kasvatustegevuse kvaliteeti.

Õpetajad analüüsivad oma tegevust ning laste osalemist ja arengut, pöörates tähelepanu sellele:

- kuidas lapsed tegevustes osalesid;
- millised olid laste huvid ja algatused;
- millised eesmärgid saavutati;
- milliseid teadmisi ja oskusi lapsed omandasid;
- millised tegevused ja meetodid toetasid laste õppimist;
- milliseid muudatusi on edaspidi vaja teha.

Analüüsi tulemusi kasutatakse edasiste tegevuste kavandamisel ja õppe- ja kasvatustegevuse arendamisel.

4.9. Õppe- ja kasvatustegevuse paindlikkus

Õppe- ja kasvatustegevuse korraldus on paindlik ning võimaldab arvestada laste algatuste, huvide, vajaduste ja arenguga.

Kavandatud tegevusi võib muuta või ümber korraldada, kui selleks tekib laste arengust, huvist, keskkonnast või konkreetsest olukorrast tulenev vajadus.

Õppimine ei ole seotud ainult eelnevalt kavandatud tegevustega. Õpetaja kasutab õppimise võimalustena ka laste mängu, igapäevatoiminguid, laste küsimusi, omavahelist suhtlemist ning spontaanselt tekkivaid olukordi.

Õppe- ja kasvatustegevuse korraldamisel lähtutakse põhimõttest, et planeerimine toetab õppimist, kuid ei piira lapse algatust ega õpetaja võimalust lähtuda konkreetsest lapsest ja olukorrast.

5. ÕPIKÄSITUS

Lasteaia õppe- ja kasvatustegevus lähtub lapsest kui aktiivsest õppijast, kes omandab teadmisi, oskusi ja kogemusi mängu, uurimise, katsetamise ning igapäevase tegutsemise kaudu. Õppimine on terviklik protsess, milles põimuvad teadmised, oskused, väärtused ja hoiakud. Õpetaja roll on toetada, suunata ja innustada last, luues turvalise, arendava ja motiveeriva õpikeskkonna.

Õppimise keskmes on laps kui aktiivne osaleja. Lapsele antakse võimalusi:

- osaleda tegevuste kavandamisel;
- teha eakohaseid valikuid;
- algetada tegevusi ja pakkuda välja ideid;
- uurida, avastada, katsetada ja lahendusi otsida;
- tegutseda iseseisvalt ja koostöös teistega;
- väljendada oma mõtteid, tundeid ja arvamusi;
- analüüsida ja mõtestada oma tegevusi ning saadud kogemusi.

Õppimine toimub eelkõige mängu, igapäevategevuste, uurimise, katsetamise, liikumise, loovtegevuste, suhtlemise ja erinevate praktiliste tegevuste kaudu. Õppimise protsessis võimaldatakse lapsel kogeda eduelamust ning toetatakse tema soovi õppida ja uusi teadmisi omandada.

Õppe- ja kasvatustegevuses kasutatakse erinevaid õppimise viise ning meetodeid, lähtudes laste vanusest, arengust, huvidest ja vajadustest. Erinevaid õppevaldkondi ja tegevusi lõimitakse ning õpitut seostatakse lapse varasemate teadmiste, kogemuste ja igapäevaeluga.

5.1. Õpetamise meetodid

Lasteaias väärtustatakse erinevate metoodikate rakendamist, mis toetavad lapse arengut, aktiivset osalemist ja õppimist mängu kaudu.

Enim kasutatavad meetodid on:

- Mänguline õpe – laps õpib mängides, katsetades ja rollimänge mängides.
- Lapsekeskne aktiivõpe – laps osaleb aktiivselt õppimises, teeb valikuid ja lahendab ülesandeid.
- Avastusõpe – laps uurib, katsetab ja leiab vastuseid ise.
- Õuesõpe – õppimine toimub looduses või õpikeskkonnas väljaspool rühmaruumi.
- Projektõpe – pikemaajaline teemakäsitus, kus lapsed uurivad ühte teemat erinevate tegevuste kaudu.
- Uurimuslik õpe – laps püstatab küsimusi, vaatleb, kogub infot ja teeb järeldusi.
- Koostöine õpe – lapsed tegutsevad koos, arutavad ja õpivad üksteiselt.
- Robootikaõpe – õppimine programmeerimise, robotite ehitamise ja tehnoloogia abil.
- Draama- ja rollimängumeetod – õppimine läbi lugude, rollide ja näitlemise.
- Vestlus- ja arutelumeetod – õpetaja suunab lapsi küsimuste ja arutelu kaudu mõtlema.
- Vaatlusmeetod – lapsed jälgivad nähtusi, esemeid, taimi, loomi või tegevusi ning kirjeldavad oma tähelepanekuid.
- Praktiline tegevusõpe – teadmised omandatakse ise tehes (meisterdamine, kokkamine, mõõtmine, katsed).
- Õppimine liikumise kaudu – teadmisi omandatakse mängude ja kehaliste tegevuste abil.
- Digivahendite kasutamine – õppimine tahvlite, rakenduste ja muude digivahendite abil.

Lasteaias kombineeritakse tavaliselt mitut meetodit korraga, arvestades laste vanuse, huvide ja arengutasemega.

6. ÕPI- JA KASVUKESKKOND JA SELLE KUJUNDAMISE PÕHIMÕTTED

Lasteaias käsitletakse õppimist lapse aktiivse ja kogemusliku tegevusena teda ümbritsevas füüsilises, vaimses ja sotsiaalses keskkonnas. Õppimine ja õpetamine toimuvad üldõpetuse põhimõttel ning arvestavad lapse arengutaset ja lähima arengu tsooni.

Õpi- ja kasvukeskkond on last ümbritseva vaimse, füüsilise, sotsiaalse ja digitaalse keskkonna kooslus, milles laps areneb ja õpib. Õpi- ja kasvukeskkond toetab lapse positiivse enesehinnangu kujunemist ja lapse arenemist iseseisvaks, algatusvõimeliseks ja aktiivseks õppijaks. Õpi- ja kasvukeskkond kannab alushariduse alusväärtusi.

Õpetaja loob õpi- ja kasvukeskkonna koostöös laste, abiõpetajate ja teiste töötajatega, kaasates vajadusel vanemaid. Õpi- ja kasvukeskkonna kujundamisel lähtutakse laste vanusest ja vajadustest ning õppe- ja kasvatustegevuse eesmärkidest ja sisust. Õppe- ja kasvatustegevusi viiakse läbi lasteaia siseruumides ning õues, samuti väljaspool lasteaeda.

Sotsiaalne ja vaimne keskkond

Sotsiaalse ja vaimse keskkonna kujundamisel lähtutakse lapse heaolust, turvatundest ja toetavast suhtluskeskkonnast.

Sotsiaalse ja vaimse keskkonna kujundamise põhimõtted:

- lähtutakse ühistele väärtustele tuginevatest kokkulepetest ja lasteaia tavadest;
- luuakse usaldav, sõbralik, pinge- ja vägivallavaba õhkkond ning võimaldatakse kogeda positiivseid tundeid;
- suunatakse lapsi üksteisega arvestama, üksteist toetama ja koostööd tegema;
- väärtustatakse ja tunnustatakse ideede ning arvamuste paljusust;
- tagatakse aega mõtestamiseks, mõttevahetuseks ja tagasisideks;
- kujundatakse heatahtlik ja avatud suhtumine erinevustesse ning tagatakse kõikidele lastele võrdsed võimalused;
- kohandatakse tegevusi, õpet ja õppematerjale paindlikult, võimaldatakse valikute

tegemist ning luuakse võimalused aktiivseks osaluseks;

- tehakse koostööd vanematega.

Füüsilise õpikeskkonna kujundamise põhimõtted:

- tagatakse turvalisus;
- õppimine tehakse nähtavaks: projektid/teemad seintel ja eliis.eu keskkonnas.
- tagatakse õppe- ja mänguvahendite kättesaadavus ja mitmekesisus: vahendeid uuendatakse vastavalt laste vanusele, huvidele ja projektidele.
- luuakse võimalusel füüsiline keskkond, mis on lihtsalt ümberkujundatav aktiivsemaks tegevuseks või tegutsemiseks alarühmades või pakub võimalusi omaette olemiseks;
- luuakse võimalused mängimiseks ja aktiivseks liikumiseks ruumides ja õues;
- õppetegevusi viiakse vajadusel läbi väljaspool lasteaeda

Digitaalne õpi- ja kasvukeskkond

Digivahendeid kasutatakse eesmärgipäraselt, eakohaselt ja turvaliselt ning nende kasutamine toetab lapse õppimist, loovust, suhtlemist ja uurimist.

Digivahendite kasutamisel pööratakse tähelepanu lapse aktiivsele tegutsemisele ning sellele, et digivahend oleks õppe- ja kasvatustegevuse vahend, mitte eesmärk omaette.

Õpetaja valib ja kasutab digivahendeid lähtudes õppe- ja kasvatustegevuse eesmärkidest, laste vanusest, arengust ja vajadusest mitmekesistada õppetegevust.

Lasteaia õppe- ja kasvatustegevust toetavate õppekäikude korraldus

- Õppekäik on õppe- ja kasvatustööd toetav tegevus, mis on kooskõlas lasteaia ja rühma eesmärkidega.
- Õppekäigu planeerivad õpetajad, kaasates lapsevanemaid ning arvestades teemat ja laste võimeid ning vanust.
- Õpetajad informeerivad lapsevanemaid õppekäigule minekust, vajadusel palutakse lastevanemate abi.
- Õppekäigul osalevad õpetajad ja lapsed kannavad helkurveste.

- Enne õppekäigule suundumist saadab õpetaja juhtkonnale Õppekäigu registreerimislehe, kus on kirjas oluline info õppekäigust osavõtvate laste nimekirja ja lasterühma saatvate täiskasvanute nimed.
- Rühma õppekäigul peab saatvate lasteaia töötajate arv olema vastavuses laste suhtarvuga.

Kaasav ja lapse vajadustest lähtuv keskkond

Iga lapse arengut toetatakse tema individuaalsetest vajadustest, võimetest ja arengutasemest lähtudes. Vajadusel kohandatakse õppe- ja kasvatustegevuse sisu, korraldust ning õpi- ja kasvukeskkonda.

Lapse arengut toetatakse koostöös lapse, lapsevanema, õpetajate, tugispetsialistide ja teiste lapsega tegelevate spetsialistidega. Eesmärk on luua igale lapsele võimalus osaleda õppe- ja kasvatustegevuses, areneda vastavalt oma võimetele ning kogeda eduelamust.

Õpi- ja kasvukeskkonna kujundamisel lähtutakse põhimõttest, et iga laps on väärtuslik, iga laps saab õppida ning iga lapse arengut tuleb toetada.

7. HOIURÜHMA TÖÖKORRALDUS

Hoiurühma (1-3aastased lapsed) töökorraldus lähtub hoiurühma päevakavast, laste vanusest, arengutasemest, vajadustest ja huvidest. Töö korraldamisel on oluline lapse turvaline ja sujuv kohanemine lastehoiuga ning lapse üldoskuste järjepidev arendamine.

Õppe- ja kasvatustegevuse põhitegevused on **igapäevatoimingud, mäng ja laste algatusel põhinevad tegevused**. Läbi üldoskuste kujunemise arenevad laste teadmised ja oskused ka keele ja kõne, matemaatika, kunsti ning teistes õppe- ja kasvatustegevuse valdkondades. Õppimine toimub eelkõige mängu ja igapäevaste rutiinide kaudu.

Laste arengut arvestades on tegevused **lühikesed, korduvad ja paindlikud** ning võimaldavad lapsel tegutseda talle sobivas tempos. Oluline osa õppimisest toimub spontaanselt igapäevastes olukordades ja laste mängus. Õpetaja roll on märgata lapse algatusi, pakkuda sobivaid tegevusi ja vahendeid ning toetada lapse iseseisvat tegutsemist.

Lastega tegelevad täiskasvanud (õpetajad, abiõpetajad, lapsevanemad) teevad omavahel koostööd ühiste eesmärkide saavutamiseks.

Lapse arengut jälgitakse igapäevaste tegevuste, mängu ja suhtlemise käigus. Lapse arengu kohta tehakse tähelepanekuid, neid dokumenteeritakse lapse arengu jälgmise kaardil (IAJK). Kord aastas toimuval lapse arenguvestlusel annab õpetaja tagasisidet lapse arengust ja seatakse eesmärgid ning kokkulepped perega, kuidas koostöös lapse arengut parimal viisil toetada.

Turvaline ja toetav kohanemine hoiurühmas loob aluse lapse enesekindlusele, iseseisvusele ja valmisolekule sujuvalt edasi liikuda lasteaiarühma.

8. KOLMEAASTASE LAPSE EELDATAVAD ÜLDOSKUSED

8.1. Mänguoskused

Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel kolmeaastane laps:

- 1) suudab väikeses grupis mängule keskenduda;
- 2) kasutab mängides loovalt erinevaid vahendeid;
- 3) jäljendab ja kordab mängudes varasemalt kogetut;
- 4) sooritab iseseisvalt mitu omavahel loogiliselt seotud mängulist toimingut;
- 5) kutsub kaaslasi oma mänguga liituma ja ühineb teiste algatatud mänguga;
- 6) suhtub heatahtlikult kaaslaste mängu;
- 7) suudab järgida lihtsamaid mängureegleid.

8.2. Tunnetus- ja õpioskused

Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel kolmeaastane laps:

- 1) tunneb huvi maailma vastu ja uurib seda erinevate meeltega;
- 2) suudab huvipakkuvale tegevusele vastavalt oma arengutasemele keskenduda;
- 3) mõistab lihtsamat kõnet;
- 4) valdab eneseväljenduseks vajalikku sõnavara;
- 5) väljendab end kõnes teistele arusaadavalt ja osaleb vestluses;
- 6) suudab keskenduda lühikeste lugude jälgimisele;
- 7) oskab leida võrdluse alusel objektides ühiseid ja erinevaid tunnuseid;
- 8) oskab objekte ühe tunnuse alusel rühmitada;
- 9) suudab järgida lihtsat juhust;
- 10) oskab detailidest lihtsa terviku kokku panna.

8.3. Sotsiaalsed oskused

Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel kolmeaastane laps:

- 1) oskab ennast ja teisi väliste tunnuste kaudu kirjeldada;
- 2) on huvitatud mängukaaslastest ja püüab nendega arvestada;
- 3) osaleb täiskasvanuga ühistegevustes;
- 4) saab aru lihtsamatest rühma kokkulepetest;
- 5) loob sõprussuhteid lastega, kellega on tihti koos;
- 6) jagab mõnikord asju ka teistega;
- 7) algatab teiste laste ja täiskasvanutega suhtlust;
- 8) oskab väljendada oma vajadusi ja soove.

8.4. Eneseregulatsiooni oskused

Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel kolmeaastane laps:

- 1) tuleb toime vanematest eemal olekuga;
- 2) tuleb toime ühelt tegevuselt teisele üleminekuga;
- 3) suudab täiskasvanu toel lühikest aega soovitud edasi lükata ja oma käitumist pidurdada;
- 4) suudab täiskasvanu toel tulla toime tugevate tunnetega;
- 5) saab suures osas hakkama igapäevase eneseteenindamisega;
- 6) paneb pärast tegevusi täiskasvanu juhendamisel asjad oma kohale.

LISA 1 Kolmeaastaste laste eeldatavad üldoskused

9. VALDKONDADE ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE EESMÄRGID JA SISU

Õppe- ja kasvatustegevuse seob tervikuks lapse elu ja ümbritsevast keskkonnast tulenev temaatika. Valdkondade kaupa esitatud õpisisu ja -tegevuste lõimimisel lähtutakse üldõpetuslikust põhimõttest. Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja korraldamisel lõimitakse järgmisi tegevusi: kuulamine, lugemine ja kirjutamine, vaatlemine, uurimine, võrdlemine, arvutamine ning mitmesugused liikumis-, muusika- ja kunstitegevused.

Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgid, sisu, kavandamine ja korraldus ning lapse arengu eeldatavad tulemused esitatakse kuues valdkonnas:

1. Mina ja keskkond
2. Keel ja kõne
3. Matemaatika
4. Kunst
5. Liikumine
6. Muusika

Lõimitud tegevused lähtuvad laste huvidest, arenguvajadustest ja igapäevaelust, soodustades loovust, koostööoskusi, probleemilahendust ning õpitu rakendamist erinevates olukordades.

9.1 Valdkond Mina ja keskkond

Valdkond *Mina ja keskkond* õppe- ja kasvatustegevuse põhimõtted on:

- 1) toetada last iseenda ja ümbritseva keskkonna tundma õppimisel ja mõistmisel;
- 2) suunata last ümbritsevat keskkonda mängu ja igapäevatoimingute kaudu märkama, uurima ja kogema;
- 3) suunata last küsimusi esitama, probleeme püstitama, teemakohaselt arutlema, vastuseid leidma ning märgatust ja kogetust järeldusi tegema;
- 4) suunata last keskkonda hoidvalt ja turvaliselt käituma ning materjale ja vahendeid säästlikult kasutama;
- 5) suunata last keskkonda, enda ja kaaslaste kultuuri ja traditsioone ning tervist väärtustama;

6) suunata last märkama ja mõistma sotsiaalse keskkonna, loodus-, tehis ning digikeskkonna erinevusi.

Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel kuue- kuni seitsmeaastane laps:

- 1) oskab tutvustada ja kirjeldada iseennast, enda omadusi ning huvisid;
- 2) oskab nimetada kehaosade nimetusi, teab nende vajalikkust ja mille poolest erinevad privaatsed kehaosad teistest;
- 3) oskab kirjeldada oma kodu, perekonda ja peretraditsioone;
- 4) oskab nimetada ja kirjeldada erinevaid ameteid;
- 5) oskab nimetada Eesti riiklikke sümboleid, rahva- ja kultuuritraditsioone ning olulisemaid kultuuritegelasi;
- 6) saab aru, et inimesed on erinevad ning neil on erinevad vajadused ja kultuuritraditsioonid;
- 7) oskab ebameeldivates või ebaturvalistes olukordades turvaliselt käituda ning vajadusel abi kutsuda;
- 8) oskab kirjeldada, kuidas ümbritsev keskkond ja inimeste käitumine võib mõjutada tervist ning teab, kuidas oma tervist hoida;
- 9) oskab selgitada, mida on vaja teha selleks, et hoida hammaste tervist;
- 10) oskab selgitada, miks on oluline järgida igapäevaelus isikliku hügieeni põhimõtteid;
- 11) märkab ja kirjeldab enda ja teiste tegevuse mõju keskkonnale ning käitub keskkonda säästvalt;
- 12) tunneb oma kodukoha eripära ja oskab kirjeldada kodukoha loodust;
- 13) oskab kirjeldada loodust ja inimeste tegevusi erinevates ajatsüklites;
- 14) oskab kirjeldada loodusnähtusi ja selgitada ilmastikunähtuste sõltuvust aastaaegadest;
- 15) oskab kirjeldada võimalikke ohte seoses keskkonnaga, erinevate tegevustega ja olukordadega;
- 16) oskab liikluses ohutult käituda;
- 17) oskab kirjeldada, tervisliku ja mitmekesine toitumise põhimõtteid ning teab, miks need on olulised tervise hoidmisel;
- 18) oskab selgitada, miks piisav puhkamine, uni ja kehaline aktiivsus on olulised tervise hoidmisel;
- 19) oskab kirjeldada, miks vägivald ja kiusamine ei ole lubatud käitumine;
- 20) oskab selgitada raha otstarvet;
- 21) teab digitehnoloogia ja interneti turvalise ja eesmärgipärase kasutamise põhimõtteid ning oskab nimetada ohtusid digikeskkonnas;

22) oskab digivahendeid eesmärgipäraselt, heaperemehelikult ja loovalt kasutada ning juhtida lihtsamaid robotikaseadmeid.

9.2. Valdkond *Keel ja kõne*

Valdkond *Keel ja kõne* õppe- ja kasvatustegevuse põhimõtted on:

- 1) luua lapsele võimalused keelt kuulata ja aktiivselt kasutada õppe- ja kasvatustegevustes ja igapäevatoimingutes, arvestades lapse keeleoskuse taset ja vanust;
- 2) luua lapsele võimalusi eesti keele, oma emakeele ja teiste keelte ning kultuuridega tutvumiseks;
- 3) pöörata tähelepanu erinevate meelte kaasamisele ja näitlikustamisele kasutades miimikat, kehakeelt, žeste, intonatsiooni, muusikat, rütmi, liikumist ja näitlikke vahendeid;
- 4) suunata last õpitut kordama erinevates kontekstides, olukordades ja suhtlussituatsioonides, sealhulgas väljaspool lastehoidu ja lasteaeda;
- 5) õpetada last suhtlemisel keele- ja kõnevahendeid kasutama;
- 6) suunata last ettelugemise, raamatu illustratsioonide vaatamise, jutustamise, dramatiseerimise, joonistamise, oma raamatute koostamise kaudu kirjandust mõistma ja hindama;
- 7) toetada lapse lugemishuvi ja lugemis- ning kirjutamisvalmiduse kujunemist žanriliselt mitmekesiste ja pildirikaste raamatute ettelugemise ning õppe- ja mänguvahendite, sealhulgas meediumide ja digivahendite kasutamise kaudu;
- 8) toetada lapse huvi ja väärtushinnangute kujunemist suulise ja kirjaliku kultuuripärandi kaudu.

Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel kuue- kuni seitsmeaastane laps:

- 1) tuleb toime nii eakaaslaste kui ka täiskasvanutega suhtlemisel, arvestab kaassuhtleja ja suhtlemise paigaga;
- 2) saab aru kuuldu sisust ja suudab sellele sobivalt reageerida;
- 3) oskab oma mõtteid suulises kõnes edasi anda;
- 4) oskab jutustada pildi, kuuldu teksti või oma kogemuse alusel, anda edasi põhisisu ja olulised detailid ning vahendada seejuures oma ja teiste tegelaste tundeid;
- 5) kasutab kõnes aktiivselt liitlauseid;
- 6) valdab suhtlemiseks piisavat sõnavara ja suudab vajadusel ise sõnu moodustada;
- 7) oskab oma kõnes ning etteöeldud sõnade kordamisel hääldada õigesti kõiki emakeele häälikuid;
- 8) tunneb tähti, suudab lugeda kokku 1–2-silbilisi sõnu;

- 9) oskab kirjutada 1–2-silbilisi lihtsamaid sõnu õigesti järjestatud ühekordsete joonistähedega;
- 10) teab peast emakeelseid luuletusi ja laule.

Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel kuue- kuni seitsmeaastane eesti keelt teise keelena kõnelev laps:

- 1) mõistab tuttavalt teemal ja igapäevasuhtluses kasutatavat eesti keelset kõnet;
- 2) tunneb ära ja mõistab õppe- ja kasvatustegevuse käigus omandatud sõnu ja keelelisi konstruktsioone ning kasutab neid oma kõnes;
- 3) saab aru õpitud sõnavara piires korraldusest, mis on vajadusel žesti või viiepega toetatud, ja toimib vastavalt;
- 4) saab aru lihtsast küsimusest ning vastab õpitud sõnavara ja grammatiliste konstruktsioonide piires;
- 5) kasutab kõnes sobivaid eestikeelseid viisakusväljendeid;
- 6) suudab korrata võrdleva hääldamise abil ja vajadusel žesti või viiepega toetatud erineva häälikupikkusega sõnu;
- 7) tunneb eesti keele tähestikku, suudab kokku lugeda 1–2-silbilisi sõnu;
- 8) oskab kirjutada vähemalt 1–2-silbilisi lihtsamaid sõnu õigesti järjestatud ühekordsete joonistähedega;
- 9) teab peast eestikeelseid luuletusi ja laule.

9.3. Valdkond *Matemaatika*

Valdkond *Matemaatika* õppe- ja kasvatustegevuse põhimõtted on:

- 1) suunata last matemaatilisi seoseid igapäevatoimingutes märkama, ümbritsevat keskkonda matemaatiliselt kirjeldama, esemeid järjestama, rühmitama ja loendama ning nähtuste ja esemete maailma korrastama ja kujundama;
- 2) suunata last ajas ja ümbritsevas keskkonnas orienteeruma ning vastavaid mõisteid oma tegevuse kirjeldamiseks kasutama;
- 3) seostada mäng, vaatlused, vestlused ja igapäevatoimingud matemaatikaga, suunata last nende tegevuste käigus kasutama erinevaid aistinguid – kuulmis-, nägemis-, haistmis- ning kompimisaistingut;
- 4) toetada lapse üldistamisoskuse kujunemist ja erinevate mõistete omandamist läbi objektide sarnaste ning erinevate tunnuste ja omaduste vaatlemise, võrdlemise, kirjeldamise ja sõnastamise.

Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel kuue- kuni seitsmeaastane laps:

- 1) oskab määrata esemete hulga ühiseid tunnuseid ja jaotada esemeid hulkadesse, arvestades samaaegselt kahte tunnust;
- 2) oskab võrrelda hulki, kasutades mõisteid *rohkem, vähem, võrdselt*;
- 3) oskab 12 piires loendamise teel kindlaks teha esemete arvu, teab arvude 1–12 järjestust, tunneb numbrimärke ning oskab neid kirjutada;
- 4) oskab liita ja lahutada viie piires ning tunneb märke +, –, =;
- 5) oskab koostada kahe esemete hulga järgi matemaatilisi jutukesti;
- 6) oskab järjestada kuni viite eset suuruse järgi (pikkus, laius, kõrgus jm);
- 7) oskab kasutada õigesti mõisteid *eile, täna, homme, enne, praegu, varem-hiljem, noorem-vanem*;
- 8) orienteerub ruumis, õuealal ja paberil ning oskab määrata eseme asukohta teise eseme suhtes – all, peal, kohal, keskel, äärel, vasakul, paremal;
- 9) oskab määrata kellaaega täistundides;
- 10) oskab nimetada nädalapäevi, kuid, aastaagu õiges järjestuses;
- 11) oskab nimetada oma sünnikuud ja -päeva;
- 12) teab enamkasutatavaid raha- ning mõõtühikuid (euro, sent, meeter, liiter, kilogramm) ja seda, kuidas ning kus neid ühikuid kasutatakse;
- 13) oskab mõõta esemete pikkust kokkulepitud mõõtühikuga (samm, pulk, nöör vms);
- 14) tunneb ära ringi, kolmnurga, nelinurga, kera ja kuubi ning oskab neid kirjeldada;
- 15) märkab ümbritsevas keskkonnas mustreid, rütme ja kordusi, oskab neid loogiliselt jätkata ja luua.

9.4. Valdkond *Kunst*

Valdkond *Kunst* õppe- ja kasvatustegevuse põhimõtted on:

- 1) luua lapsele võimalused kogeda elamusi, tunda rõõmu ja rahulolu ning väljendada end visuaalselt;
- 2) toetada lapse loovat eneseväljendust, katsetamist ja lahenduste leidmist;
- 3) luua lapsele võimalused erinevate materjalidega tutvumiseks, nende tunnetamiseks ning omaduste tundma õppimiseks ja kasutamiseks, kombineerides olemasolevaid oskusi uutega;
- 4) luua lapsele võimalused esteetilise kunsti, visuaalse kultuuri ja kultuuripärandi kogemiseks;

5) seostada mäng, vaatlused, vestlused ja igapäevatoimingud kunstiga, suunata last nende tegevuste käigus kasutama erinevaid aistinguid – kuulumis-, nägemis-, haistmis- ning kompimisaistingut.

Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel kuue- kuni seitsmeaastane laps:

- 1) oskab leida ümbritseva vaatllemisel detaile, objekte ja nendevahelisi seoseid ning kujutab ümbritsevat vabalt valitud ja isikupärasel viisil;
- 2) oskab mitmekülgseid kunstitehnikaid, -materjale ja -vahendeid kasutades väljendada meeleolusid ja kujutlusvõimet;
- 3) kasutab erinevaid vahendeid ja võtteid ohutult ning sihipäraselt;
- 4) oskab esitleda oma kunstitööd ja arutleda kaaslaste kunstitööde üle;
- 5) oskab kavandada ja teostada kaaslastega ühist kunstitööd;
- 6) vaatab kunstiteoseid ja oskab kogetust vestelda;
- 7) kasutab kunsti õpi- ja kasvukeskkonna kujundamisel;
- 8) oskab luua digitaalset sisu (näiteks foto, heli, video).

9.5. Valdkond *Muusika*

Valdkond *Muusika* õppe- ja kasvatustegevuse põhimõtted on:

- 1) luua lapsele võimalused tunda rõõmu laulmisest, liikumisest, muusika kuulamisest, pillimängust ja ühisest musitseerimisest;
- 2) julgustada last kasutama oma kujutlusvõimet musitseerimisel, muusikast vestlemisel ning muusikalisel liikumisel, toetada last oma mõtete ja tunnete väljendamisel läbi muusikalise tegevuse;
- 3) luua lapsele võimalused erinevate muusikaliste väljendusvormide ja pärimusliku muusika kogemiseks;
- 4) tutvustada lapsele Eesti muusikalist pärandit.

Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel kuue- kuni seitsmeaastane laps:

- 1) oskab laulda eakohaseid laule kaaslastega ja üksi;
- 2) suudab laulu või muusikapala tähelepanelikult kuulata ning kuulatud muusikat iseloomustada;
- 3) eristab tämbri ja kõla järgi õpitud pille;
- 4) oskab mängida eakohastel pillidel õpitud lauludele, riimidele ja instrumentaalpaladele lihtsaid kaasmänge üksi ja koos kaaslastega;

- 5) oskab liikuda vastavalt muusika rütmile ja meeleolule;
- 6) oskab tantsida eakohaseid tantse üksi ja koos kaaslastega;
- 7) oskab väljendada ennast loovalt muusikalis-rütmilise liikumise kaudu, kasutades liikumisel erinevaid liigutusi, tantsusamme, vahendeid.

9.6.Valdkond *Liikumine*

Valdkond *Liikumine* õppe- ja kasvatustegevuse põhimõtted on:

- 1) luua lapsele tingimused ja võimaldada aktiivset tegutsemist üksi ja rühmas, et laps tunneks rõõmu igapäevasest liikumisest erinevates keskkondades ja tingimustes;
- 2) rikastada lapse tegevusvõimalusi erinevate arendavate liikumistegevustega;
- 3) suunata lapse üld- ja peenmotoorika, põhiliikumiste ja kehaliste võimete arengut läbi erinevate liikumistegevuste, spordialade ja tantsu;
- 4) suunata last igapäevastes käelistes tegevustes ja harjutustes sooritamisel kasutama mõlemat kätt, täpsust nõudvas tegevuses domineerivat kätt;
- 5) tagada lapse liikumisoskuste ja kehaliste võimete arengut igapäevaste liikumist nõudvate tegevuste (näiteks matkade, vaba aja mängude, jalutuskäikude) ja juhendatud eakohaste liikumistegevuste kaudu.

Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel kuue- kuni seitsmeaastane laps:

- 1) suudab pingutada ja keskenduda sihipärasele kehalisele tegevusele;
- 2) peab liikumisel ja mängimisel kinni üldistest ohutus- ja mängureeglitest, valib liikumiseks ja mängudeks sobivad paigad ja vahendid;
- 3) sooritab põhiliikumisi pingevalt nii, et liigutused on koordineeritud;
- 4) oskab sooritada osavust, vastupidavust, painduvust, tasakaalu, kiirust ja jõudu arendavaid harjutusi ning tegevusi;
- 5) suudab säilitada tasakaalu paigal olles ja liikumisel;
- 6) oskab sooritada harjutusi õpetaja selgituste järgi ja ise harjutusi ette näidata;
- 7) oskab sooritada koos kaaslasega rütmiliikumisi;
- 8) oskab liikuda vastavalt rütmile ühtlase ja vahelduva tempoga;
- 9) oskab kasutada liikumisel erinevaid vahendeid;
- 10) oskab mängida erinevaid liikumis- ja sportlike elementidega mängu;
- 11) oskab nimetada erinevaid igapäevaseid liikumisvõimalusi ja spordialasid.

Koolimineva lapse kohta koostab lasteaed koolivalmiduskaardi, milles on kirjeldatud lapse üldoskuste ning õppe- ja kasvatustegevuse valdkondade arengutulemused.

LISA 2 Valdkondade eeldatavad tulemused vanuseti

10. KUUE- KUNI SEITSMEAASTASE LAPSE EELDATAVAD ÜLDOSKUSED

10.1. Mänguoskused

Mäng on eelkoolieas lapse põhitegevus ja loomulik õppimisviis. Mängu käigus omandab ja kinnistab laps uut teavet, harjutab ning rakendab uusi oskusi, õpib suhtlema ja koostööd tegema ning sobival viisil enda tundeid ja soove väljendama. Mänguoskus on kõigi üldoskuste ning õppe- ja kasvatustegevuse eri valdkondade oskuste ja teadmiste arengu alus.

Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel kuue- kuni seitsmeaastane laps:

- 1) suudab mängule keskenduda;
- 2) kasutab mängudes loovalt erinevaid vahendeid;
- 3) rakendab mängudes loovust, kujutlusvõimet, oma kogemusi, teadmisi ja oskusi;
- 4) näitab mängu käigus üles omaalgatust, huvi ja loovust;
- 5) algatab mängu ja arendab mängu sisu;
- 6) täidab mängudes erinevaid rolle;
- 7) suudab mängu käigus probleeme lahendada ja jõuda mängukaaslastega kokkuleppele;
- 8) järgib mängureegleid ning oskab tuttavate mängude reegleid teistele selgitada;
- 9) tunneb rõõmu võidust ja suudab hakkama saada kaotusega.

10.2. Tunnetus- ja õpioskused

Tunnetusoskus on oskus tahtlikult juhtida oma tunnetusprotsesse – taju, tähelepanu, mälu, mõtlemist, emotsioone ja motivatsiooni.

Õpioskus on lapse suutlikkus oma tunnetusprotsesse õppimise eesmärgil kasutada – hankida teavet, omandada teadmisi ja oskusi ning uurida ja katsetada. Õpioskused kujunevad tunnetusoskuste arengu alusel.

Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel kuue- kuni seitsmeaastane laps:

- 1) suudab huvipakkuvale tegevusele keskenduda;
- 2) saab kuuldust aru, reageerib sellele vastavalt ning kasutab arutlevat dialoogi;
- 3) suudab täita kahe-kolmeosalist igapäevast juhist või korraldust;
- 4) esitab küsimusi, arutleb ja oskab oma mõtteid arusaadavalt väljendada;
- 5) oskab esemeid ja nähtusi erinevate tunnuste alusel rühmitada;
- 6) saab aru lihtsamatest seostest, tajub esemeid, sündmusi ja nähtusi tervikuna;
- 7) kasutab õpitut erinevates olukordades ja probleeme lahendades;
- 8) kasutab sobivaid vahendeid ja võtteid probleemilahenduseks.

10.3. Sotsiaalsed oskused

Sotsiaalsed oskused on oskused teistega suhelda, tajuda iseennast ja kaaslasi, võtta omaks ühiskonnas üldtunnustatud tavasid ning lähtuda koostöötavatest võimaldavatest eetilistest tõekspidamistest.

Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel kuue- kuni seitsmeaastane laps:

- 1) tunneb huvi teiste vastu, oskab luua sõprussuhteid ja tahab ning julgeb suhelda;
- 2) püüab mõista teiste inimeste tundeid ning arvestada neid oma käitumises ja vestluses;
- 3) oskab kaaslastega arvestada ja teha koostööd ning osutab ja küsib vajadusel abi;
- 4) teeb vahet sobiva ja ebasobiva käitumise vahel, valib sobiva käitumisviisi vastavalt olukorrale ning mõistab oma käitumise tagajärgi;
- 5) järgib kokkulepitut reegleid ja üldtunnustatud käitumisnorme;
- 6) mõistab, et inimesed võivad olla erinevad;
- 7) osaleb ja teeb ettepanekuid otsustusprotsessides;
- 8) suudab uudsetes olukordades toime tulla vajadusel täiskasvanu juhiseid järgides.

10.4. Eneseregulatsiooni oskused

Eneseregulatsiooni oskused on oskused, mis võimaldavad suunata oma tähelepanu, kasutada töömälu, pidurdada hetkeimpulsse ning kavandada oma käitumist vastavalt olukorrale. Eneseregulatsiooni oskused võimaldavad lapsel olukordadele paindlikult reageerida, erinevaid seoseid märgata ja lahendusi leida.

Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel kuue- kuni seitsmeaastane laps:

- 1) suudab oma emotsioone kirjeldada ning sobival viisil väljendada;
- 2) kavandab, algatab ja korraldab mängu ja igapäevategevusi ning viib alustatud tegevused lõpuni;
- 3) suudab pingutust nõudva tööülesande kallal iseseisvalt ja grupis sihipäraselt tegutseda;
- 4) oskab erinevates olukordades sobivalt käituda ning muudab oma käitumist vastavalt tagasisidele;
- 5) oskab täiskasvanu toel vajadusel kasutada vaimset tasakaalu ja rahunemist soodustavaid tegevusi;
- 6) saab hakkama eneseteenindamisega ja tal on kujunenud esmased tööharjumused.

11. LAPSE ARENGU HINDAMINE JA TOETAMINE

Lapse arengu hindamine on oluline lapse eripära mõistmiseks, lapsele vajaliku toe väljaselgitamiseks, arengu ja positiivse enesehinnangu toetamiseks ning õppe- ja kasvatustegevuse kavandamiseks koostöös lapse ja vanemaga.

Lapsevanematele tutvustatakse lapse arengu hindamise põhimõtteid ja korraldust rühma koosolekul õppeaasta alguses. Individuaalsel vestlusel analüüsitakse lapse arengu hindamise tulemusi.

11.1. Lapse arengu hindamine

Lapse arengu hindamine on lasteaia õppe- ja kasvatustegevuse pidev loomulik ja järjepidev osa. Hindamise eesmärk on saada ülevaade lapse arengust, märgata tema tugevusi ja individuaalseid vajadusi, toetada lapse heaolu ja positiivset enesehinnangut ning kavandada lapse arengut toetavat õppe- ja kasvatustegevust. Hindamise tulemusel koostatakse lapse individuaalse arengu jälgimise kaart (IAJK).

Lapse arengut hinnatakse lapsest lähtuvalt, arvestades tema individuaalset arenguteed, vanust, võimeid, huvisid ja kogemusi. Hindamisel väärtustatakse lapse pingutusi, edusamme, saavutusi, positiivseid hoiakuid ja huvi. Hindamise eesmärk on lapse arengu toetamine.

Lapse arengut jälgitakse ja analüüsitakse järjepidevalt igapäevatoimingutes, vabamängus, suhtlemisel ning õpetaja kavandatud õppe- ja kasvatustegevustes. Hindamise aluseks on lapse eeldatavad arengutulemused üldoskustes ning õppe- ja kasvatustegevuse valdkondades.

11.2. Hindamise meetodid ja vahendid

Lapse arengu hindamisel kasutatakse erinevaid omavahel täiendavaid meetodeid ja vahendeid, lähtudes lapse vanusest ja individuaalsetest vajadustest.

Peamised meetodid on:

- lapse vaatlemine igapäevases tegevuses ja mängus;
- eakohased vestlused (intervjuud) lapsega;
- lapse tegevuste ja õpitulemuste analüüs;
- lapse tööde, loominguliste tegevuste ja muude arengut kajastavate materjalide analüüs;
- õpetaja märkmed ja vaatlused;
- vajadusel erinevad eakohased hindamis- ja arengumaterjalid;
- koostöö ja tagasiside lapsevanemaga;
- vajadusel tugispetsialistide hinnangud ja soovitused.

Hindamise käigus kogutud infot analüüsitakse ning kasutatakse õppe- ja kasvatustegevuse edasisel kavandamisel. Hindamise tulemuste põhjal kohandatakse vajadusel õppetegevusi, õpikeskkonda ja lapsele pakutavat tuge ning viiakse läbi vanemaga peetavaid vestlusi lapse arengust.

Andekate ja erivõimetega laste arengu toetamisel pakutakse lapse huvidele ja võimetele vastavat arendavat ning piisavalt väljakutset pakkuvat õppesisu ja tegevusi.

11.3. Toevajadusega laste arengu hindamise põhimõtted

Toevajadusega lapseks loetakse laps, kelle areng, tervislik seisund, käitumine, õpioskused või sotsiaalne toimetulek vajavad täiendavat pedagoogilist, psühholoogilist, eripedagoogilist,

logopeedilist või muud tugiteenust. Õpetaja koostab koostöös abiõpetaja, logopeedi, tugiteenuste koordineerija ja vanemaga individuaalse arenduskava (IAK).

Toevajadusega lapse hindamisel lähtutakse järgmistest põhimõtetest:

- varajase märkamise põhimõte – arengu kõrvalekaldeid või riskitegureid märgatakse võimalikult vara.
- terviklikkuse põhimõte – hinnatakse lapse arengut kõigis valdkondades (kognitiivne, sotsiaal-emotsionaalne, kõne, motoorika, eneseregulatsioon).
- tugevustele orienteeritus – lisaks raskustele kaardistatakse lapse tugevused ja huvid.
- keskkonnatundlikkus – arvestatakse rühma, kodu ja kultuurilise tausta mõju.
- mitmeallikalisus – kasutatakse erinevaid hindamismeetodeid ja kaasatakse erinevaid spetsialiste (varajane märkamine ja sekkumine; lapse arengupotentsiaali toetamine; sobivate tugimeetmete määratlemine; koostöö lapsevanema ja spetsialistidega)
- hindamise perioodilisus -esmane hindamine, vahehindamine (tulemused dokumenteeritakse Eliis.eu keskkonnas „oskuste kaardile“), koolivalmiduse hindamine.

Kui lapsel ilmneb vajadus saada tuge, teavitab lasteaed sellest vanemat ja korraldab lapse pedagoogilis-psühholoogilise hindamise. Vajaduse korral tehakse koostööd teiste valdkondade spetsialistidega ja soovitatakse lisauuringuid.

Lapse toetamisel rakendatakse meetmeid, mis lähtuvad lapse individuaalsetest vajadustest ja arengueesmärkidest:

- õppe- ja kasvatustegevuse diferentseerimist;
- individuaalset juhendamist või tegevusi väiksemas rühmas;
- logopeedilist või eripedagoogilist tuge;
- sotsiaalsete oskuste ja eneseregulatsiooni arengu toetamist;
- õpi- ja kasvukeskkonna kohandamist;
- lapse individuaalsete arengueesmärkide seadmist;
- individuaalse arenduskava koostamist;
- vajadusel koostööd lasteaiaväliste spetsialistide ja nõustamismeeskonnaga.

11.4. Lapse koolivalmiduse hindamine

- Koolimineva lapse kohta koostab lasteaed koolivalmiduskaardi, milles on kirjeldatud lapse üldoskuste ning õppe- ja kasvatustegevuse valdkondade arengutulemused. Koolivalmiduskaardi koostavad rühmaõpetajad, kaasates muusika- ja liikumisõpetaja, vajadusel tugispetsialistid.
- Koostatud koolivalmiduskaart arutatakse vajadusel üle lapsevanemaga ning seejärel allkirjastab kaardi direktor.

11.5. Arengu dokumenteerimine

Lapse arengu dokumenteerimine annab ülevaate lapse arengu kulgemisest, saavutustest, tugevustest, võimalikest arenguvajadustest ning lapse toetamiseks kavandatud tegevustest.

Kokkuvõttes kajastatakse lapse arengut üldoskustes ning õppe- ja kasvatustegevuse valdkondades, tuuakse esile lapse tugevused ja arengus toimunud edasimineku ning vajadusel kirjeldatakse täiendava toe vajadust.

Hindamine on pidev protsess, tulemused dokumenteeritakse vähemalt kord õppeaasta jooksul Eliis.eu keskkonnas (IAK ja IAJK).

12. KOOSTÖÖ VANEMAGA

Lasteaed teeb lastevanematega koostööd erinevates vormides, lähtudes lapse arengust, heaolust ja vajadustest. Koostöö on regulaarne, avatud ja vastastikune.

Peamised koostöövormid on:

- igapäevane suhtlus lapse lasteaeda tulekul ja lahkumisel;
- infovahetus Eliis.eu, e-posti, telefoni ja teiste kokkulepitud suhtluskanalite kaudu;
- lastevanemate koosolekud rühma ja lasteaia tegevuse, eesmärkide ning oluliste teemade käsitlemiseks;
- arenguvestlused lapse arengu, tugevuste, vajaduste ja edasiste eesmärkide arutamiseks;
- individuaalsed vestlused ja kohtumised lapse arengut või heaolu puudutavate küsimuste lahendamiseks;

- lastevanemate nõustamine lapse arengu, õppimise, käitumise ja toetamise küsimustes;
- ühisüritused ja tähtpäevad laste, vanemate ja lasteaia töötajate koostöö tugevdamiseks;
- õppekäigud, projektid ja töötoad, kuhu kaasatakse võimalusel lastevanemaid;
- lastevanemate kaasamine õppe- ja kasvatustegevusse nende teadmiste, oskuste, ametite ja huvide kaudu;
- lasteaia kodulehekülg
- tagasiside ja ettepanekute kogumine lasteaia tegevuse ning koostöö arendamiseks;
- koostöö tugispetsialistidega, kui laps vajab täiendavat tuge.

Koostöövormide valikul arvestatakse lapse ja pere vajadusi ning võimalusi. Vajadusel kasutatakse individuaalseid ja paindlikke koostöövorme.

13. ÕPPEKAVA UUENDAMISE JA TÄIENDAMISE KORD

Lasteaia õppekava on õppe- ja kasvatustegevuse korraldamise alusdokument, mida uuendatakse järjepidevalt vastavalt vajadustele, lasteaia arengule, sisehindamise tulemustele, töötajate ettepanekutele ja õigusaktidele.

Õppekava rakendamist ja muudatuste mõju hinnatakse regulaarselt ning vajadusel tehakse täiendusi. Õppekava vaadatakse üle igal õppeaastal, et tagada selle ajakohasus ja toimivus. Ettepanekuid ja muudatusi arutatakse õpetajate koosolekul. Pärast hoolekogu arvamuse kuulamist kinnitab muudatused direktor.

Uuendatud õppekava tehakse kättesaadavaks töötajatele ja lapsevanematele.

14. ÕPPEKAVA LISAD

LISA I Kolmeaastaste laste eeldatavad üldoskused

Kolmeaastaste laste eeldatavad üldoskused

Mänguoskuste eeldatavad tulemused 1-3a

1-3
1) suudab väikeses grupis mängule keskenduda;
2) kasutab mängides loovalt erinevaid vahendeid;
3) jäljendab ja kordab mängudes varasemalt kogetut;
4) sooritab iseseisvalt mitu omavahel loogiliselt seotud mängulist toimingut;
5) kutsub kaaslast oma mänguga liituma ja ühineb teiste algatatud mänguga;
6) suhtub heatahtlikult kaaslaste mängu;
7) suudab järgida lihtsamaid mängureegleid.

Tunnetus- ja õpioskuste eeldatavad tulemused 1-3

1-3
1) tunneb huvi maailma vastu ja uurib seda erinevate meeltega;
2) suudab huvipakkuvale tegevusele vastavalt oma arengutasemele keskenduda;
3) mõistab lihtsamat kõnet;
4) valdab eneseväljenduseks vajalikku sõnavara;
5) väljendab end kõnes teistele arusaadavalt ja osaleb vestluses;
6) suudab keskenduda lühikeste lugude jälgimisele;
7) oskab leida võrdluse alusel objektides ühiseid ja erinevaid tunnuseid;
8) oskab objekte ühe tunnuse alusel rühmitada;
9) suudab järgida lihtsat juhust;

10) oskab detailidest lihtsa terviku kokku panna
--

Sotsiaalsete oskuste eeldatavad tulemused 1-3

1-3
1) oskab ennast ja teisi väliste tunnuste kaudu kirjeldada;
2) on huvitatud mängukaaslastest ja püüab nendega arvestada;
3) osaleb täiskasvanuga ühistegevustes;
4) saab aru lihtsamatest rühma kokkulepetest;
5) loob sõprussuhteid lastega, kellega on tihti koos;
6) jagab mõnikord asju ka teistega;
7) algatab teiste laste ja täiskasvanutega suhtlust;
8) oskab väljendada oma vajadusi ja

Eneseregulatsiooni eeldatavad tulemused 1-3

1-3
1) tuleb toime vanematest eemal olekuga;
2) tuleb toime ühelt tegevuselt teisele üleminekuga;
3) suudab täiskasvanu toel lühikest aega soovitud edasi lükata ja oma käitumist pidurdada;
4) suudab täiskasvanu toel tulla toime tugevate tunnetega;
5) saab suures osas hakkama igapäevase eneseteenindamisega;
6) paneb pärast tegevusi täiskasvanu juhendamisel asjad oma kohale.

Ainevaldkondade eeluskused 1-3 aastased

Mina ja keskkond valdkonna eeluskused 1-3

Alavaldkond	1-3
Mina	Reageerib oma nimele; Tunneb end ära piltidel Osutab küsimisel pereliikmetele ja tuttavatele inimestele; Osutab ja/või nimetab mööbliesemeid, nõusid, riietusesemeid, mänguasju; Teab esemete otstarvet ja kasutab neid sihipäraselt.
Kehaosad ja privaatsus	Osutab küsimise korral peale, kätele, jalgadele, silmadele, suule, ninale ja kõrvadele
Kodu, pere, peretraditsioonid	Tunneb pildilt ära ja osutab oma pereliikmetele (ema, isa, õde, vend). Teab oma rühma nime. Lasteaias suudab leida oma koha rühmas(kapp, käterätik, voodi)
Ametid	Matkib mängudes lihtsamaid ameteid/tegevusi (teeb süüa, sõidab autoga, parandab)
Eesti sümbolid ja kultuuritraditsioonid	Osutab Eesti lipule, näitab värvusi. Tunneb ära oma lasteaia ja tuttavad kohad lasteaia õuealal.
Turvalisus ja ohutus	Saab aru, mis on hea ja mis on halb. Lohutab haiget saanud sõpra.
Tervis ja keskkond	Teab, et värske õhk, liikumine ja tervislik toit on kasulikud ja oskab neid oma enesetundega seostada.
Hammaste tervis	Teab, et hambaid peab pesema ja osutab/nimetab hammaste hooldamise vahendeid (hambahari, hambapasta).
Isiklik hügieen	Teeb hügieenitoiminguid (nt käte pesu, nuuskamine) täiskasvanu suunamisel ja vajadusel abiga. Teab, miks on vaja käsi pesta.
Inimese mõju keskkonnale: loodushoid, säästev areng	Hoiab täiskasvanu juhendamisel lihtsate tegevuste kaudu keskkonda (nt sorteerib prügi).
Kodukoha eripära ja loodus	Laps leiab loodusest ja pildilt lille, puu muru, seene, linnu. Eristab tuntumaid puu- ja aedvilju välimuse ja nimetuse järgi (õun, pirn, porgand, kapsas).

Alavaldkond	1-3
	Teab, et taimed vajavad kasvamiseks mulda, vett ja valgust. Kasvatab täiskasvanu juhendamisel taime ja jälgib taime kasvu. Nimetab küsimise või osutamise korral tuntumaid koduloomi (kass, koer jt), matkib nende häälsusi ja liikumist. Eristab ja tunneb ära loomi, neile osutades või neid nimetades; karu, põder, jänes, hunt, rebane.
Looduse sõltuvus ajatsüklitest	Märkab täiskasvanu suunamisel aastaegadele iseloomulikku loodust. Nimetab jää, lumi, vesi, rohi. Tajub oma tegevuse ja riietumisega erinevaid aastaaegu.
Loodusnähtused	Nimetab erinevaid ilmastikunähtusi (nt sajab vihma, tuul puhub) ja mõningaid aastaajale omaseid tunnuseid täiskasvanu suunamisel. Matkib täiskasvanu eeskujul liigutustega ilmastikunähtusi (sajab vihma, tuul puhub).
Ohud seoses keskkonnaga	Arutleb täiskasvanu juhendamisel ohtlike olukordade üle (rühma keskkonnas).
Liiklus	Nimetab liiklusvahendeid ja tunneb ära tuttavaid liiklusmärke (nt valgusfoor, ülekäigurada) ning selgitab täiskasvanu abiga nende tähendust. Matkib täiskasvanu suunamisel sõiduvahendite hääli (prrr, pii, tuut). Osutab või nimetab küsimise korral enam levinud liiklusvahendi (auto, lennuk, rong, buss). Liikleb kaaslastega ravis.
Tervislik toitumine	Teab puu- ja juurviljade kasulikkust. Maitseb täiskasvanu suunamisel erinevaid puu- ja juurvilju.
Tervise väärtustamine	Tunneb aktiivsest liikumisest rõõmu. Teab, et päeval peab puhkama/magama.
Kiusamisvaba käitumine	Teab hea ja halva käitumise tähendust. Teab, et kaaslast ei tohi lüüa.
Digivahendite kasutamine	Kasutab digivahendeid täiskasvanu juhendamisel. Tunneb rõõmu erinevate vahenditele omasest liikumisest, häälest.

Keele ja kõne valdkonna eeloscused 1-3

1-3
Mõistab lihtsaid korraldusi: „Too pall!“ Tunneb ära oma nime ja reageeb kutsumisele Ütleb sõnu ja lihtsamaid lauseid Kasutab lihtsustatud sõnu Näitab kehaosi enda või nuku pealt Suhtleb viipamise ja osutamise abil Kasutab asesõnu („mina“, „sina“) ja omastavat käännet („issi auto“) Kasutab tegusõnu ja lihtsaid omadussõnu („jookseb“, „punane“). Kuulab täiskasvanu kõnet

Eesti keelt teise keelena kõneleva lapse eeloscused 1-3

1-3
Kuulab eesti keelt
Saab aru lihtsast olmekeelest (tere, head aega, pane riidesse)
Kordab eesti keeles sõnu
Passiivne keel muutub mängutegevuses aktiivseks keeleks
Oskab oma soove/vajadusi väljendada

Matemaatika valdkonna eeloscused 1-3

1-3
Eristab erinevaid suurusi (nt suur pall <u>vs</u> väike pall) Saab aru lihtsatest põhjus-tagajärg seostest (nt kui panen klotsi torusse, kukub see alla) Sobitab esemeid avadesse (nt kujundikast) Jälgendab loendamist täiskasvanu eeskujul

1-3
Märkab erinevusi (nt „üks sokk kadunud” → tajub puuduvat eset) Rühmitab esemeid värvi, suuruse või kuju järgi Saab aru õisteid nagu <i>rohkem, vähem, samapalju</i> Eristab lihtsaid kujundeid: ring, ruut Saab aru lihtsamatest kohamõistetest nagu sees, all, peal.

Kunsti valdkonna eeluskused 1-3

1-3
Hoiab käes värvipliatsit või kriiti
Kritseldab spontaanselt (joon ei pruugi veel midagi tähendada)
Naudib värvide kasutamist (näpuvärvid, pintsliga värvi kandmist paberile)
Kasutab julgelt paberipinda joonistades ja maalides
Saab aru, mida saab teha pliatsi, värvide, pintsli, paberiga
Annab kritseldamisele nime
Osalema täiskasvanu juhendatud lihtsates kunstitegevustes (nt värvimine, kleepimine)
Mudib, rullib, veeretab, tükeldab plastiliini või voolimismassi.

Muusika valdkonna eeluskused 1-3

1-3
Ttunnetab ja matkib lihtsat rütmi (plaksutab, patsutab, koputab)
Kuulab ja eristab helisid, meloodiaid
Reageerib tuttavale muusikale
Laulab ja jäljendab häälistsusi, fraase, lihtsaid sõnu
Kasutab häält katsetades oma hääle kõrgust, tugevust, kõla
Väljendan ennast loovalt – liigub, tantsib, mängib pilli

1-3
Katsetab erinevaid rütmipille

Liikumise valdkonna eeloscused 1-3

1-3
Kõnnib ja jookseb iseseisvalt, pöörab liikudes suunda
Ronib madalatel pindadel (astmetele)
Ronib redelile, liumäele, mööda takistusi
Püüab, viskab ja veeretab palli
Hüppab mõlemal jalal korraga
Tantsib ja liigub muusika rütmis.
Kõnnib ja jookseb iseseisvalt, pöörab liikudes suunda

LISA 2 Valdkondade eeldatavad tulemused vanuseti

LISA 2

1. Mänguoskused – üldoskused
2. Sotsiaalsed oskused – üldoskused
3. Eneseregulatsiooni oskused – üldoskused
4. Tunnetus- ja õpioskused – üldoskused
5. Mina ja keskkond – õppe- ja kasvatustegevuse valdkond
6. Keel ja kõne - õppe- ja kasv

Mänguoskuste eeldatavad tulemused vanuseti

Tabel 2. Eeldatavad tulemused vanuseti

3–4	4–5	5–6	6–7
Keskendub lühiajalisele ja lihtsale mängule täiskasvanu toel.	Keskendub iseseisvalt lühiajalisele ja lihtsale mängule.	Keskendub pikemaajaliselt enda valitud mängule.	Suudab mängule keskenduda.
Kasutab mänguasju tavapärasel moel (nt sõidutab autot, paneb nukule mütsi pähe).	Kasutab mängus õpetaja antud või olemasolevaid vahendeid ning jäljendab lihtsaid tegevusi.	Kasutab mängus vahendeid iseseisvalt, asendades neid vajadusel muu sobivaga.	Kasutab mängudes loovalt erinevaid vahendeid.
Matkib tuttavaid olukordi (nt söögi tegemine, magama panek) oma kogemustest lähtuvalt.	Rakendab mängudes fantaasiaelemente, sidudes isiklikke kogemusi.	Rakendab mängudes erinevatest allikatest saadud kogemusi, teadmisi ja muljeid.	Rakendab mängudes loovust, kujutlusvõimet, oma kogemusi, teadmisi ja oskusi.
Soovib teiste algatatud mängus osaleda, võib vajada julgustust ja tuge.	Algatab lihtsamaid mänge (nt „teeme kooki”).	Algatab mänge ja toob neisse uusi ideid.	Näitab mängu käigus üles omaalgatust, huvi ja loovust.
Algatab lihtsaid mänge (nt autosõit).	Algatab lihtsama sisuga lühiajalisi mänge.	Mängib üksi ja koos kaaslasega ning muudab mängu kulgu.	Algatab mänge ja arendab mängude sisu.
Mängib lihtsat rollimängu täiskasvanu toel.	Võtab mängudes lihtsamaid rolle, kasutades matkimisel	Omandab mängudes rollidele iseloomuliku	Täidab mängudes erinevaid rolle.

	liikumist, kõne ja hääletooni.	käitumise, tuginedes oma kogemusele.	
Mängib mängu ja püüab teha koostööd eakaaslastega (paaris, väikeses grupis) täiskasvanu toel.	Algatab mängu, leiab mängukaaslased ja püüab nendega arvestada.	Suudab mängudes ülesandeid ja rolle jaotada ning kokkuleppeid sõlmida.	Suudab mängu käigus probleeme lahendada ja jõuda mängukaaslastega kokkuleppele.
Osaleb reeglitega mängus koos täiskasvanuga (nt peitus) ja suudab oodata oma korda.	Järgib tuttava mängu reegleid koos kaaslastega, vajadusel täiskasvanu abiga.	Järgib mängureeglite täitmist enda ja teiste poolt.	Järgib mängu reegleid ning oskab tuttavate mängude reegleid teistele selgitada.
Tunneb rõõmu koosmängust täiskasvanu toel.	Õpib oma tundeid võidu ja kaotuse korral väljendama, võib selleks vajada täiskasvanu tuge.	Väljendab oma tundeid võidu ja kaotuse korral ning mõistab, et mängus on võimalik veel proovida.	Tunneb rõõmu võidust ja suudab hakkama saada kaotusega.

Sotsiaalsete oskuste eeldatavad tulemused vanuseti

Tabel 3. Eeldatavad tulemused vanuseti

3–4	4–5	5–6	6–7
Suhtleb eakaaslastega ja tuttavate täiskasvanutega.	Alustab vestlust, osaleb mängudes ja räägib oma mõtetest.	Vestleb vabalt, loob ja hoiab sõprussuhteid.	Tunneb huvi teiste vastu, oskab luua sõprussuhteid ja tahab ning julgeb suhelda.
Märkab täiskasvanu suunamisel teise lapse tundeid, reageerib lihtsatele emotsioonidele (rõõm, kurbus).	Märkab teiste tundeid, püüab lohutada või aidata.	Arvestab teiste tunnetega grupitegevustes.	Püüab mõista teiste inimeste tundeid ning arvestada neid oma käitumises ja vestluses.
Jagab mänguasju täiskasvanu julgustusel.	Teeb koostööd väikeses grupis, lihtsates olukordades pakub ja küsib abi.	Töötab grupis ühise eesmärgi nimel, abistab vajadusel kaaslast.	Oskab kaaslastega arvestada ja teha koostööd ning osutab ja küsib vajadusel abi.
Mõistab lihtsate olukordade sobivust täiskasvanu abil.	Tunneb ära sobimatu käitumise, kui sellele viidatakse ning leiab täiskasvanu suunamisel sobiva käitumisviisi.	Teeb ise valikuid käitumisviiside vahel ja õpib neid tagajärgedega seostama.	Teeb vahet sobiva ja ebasobiva käitumise vahel, valib sobiva käitumisviisi vastavalt olukorrale ning mõistab oma käitumise tagajärgi.
Järgib lihtsaid kokkuleppeid ja õpib viisakusreegleid täiskasvanu juhendamisel.	Tuletab meelde ja püüab järgida rühma kokkuleppeid ning lihtsamaid viisakusreegleid, vajadusel täiskasvanu toel.	Järgib rühma reegleid ja üldtunnustatud viisakusreegleid.	Järgib kokkulepituid reegleid ja üldtunnustatud käitumisnorme.
Märkab, et inimesed võivad välja näha erinevad (nt nahavärv, kasv).	Teab, et inimestel võivad olla erinevad vajadused (sh toevajadused) ja kombed.	Räägib erinevustest avatud ja mõistval viisil.	Mõistab, et inimesed võivad olla erinevad.
Avaldab eelistust kahe valiku vahel.	Pakub ideid tegevuste osas.	Arutab valikuid ja otsustab koos kaaslastega.	Osaleb ja teeb ettepanekuid otsustusprotsessides.
Proovib uut tegevust täiskasvanu toel.	Tegutseb muutunud olukorras täiskasvanu juhiste toel.	Püüab uudsetes olukordades ise hakkama saada, vajadusel	Suudab uudsetes olukordades toime tulla vajadusel täiskasvanu juhiseid järgides.

		küsid täiskasvanu abi.	
--	--	------------------------	--

Eneseregulatsiooni eeldatavad tulemused vanuseti

Tabel 4. Eeldatavad tulemused vanuseti

3–4	4–5	5–6	6–7
Väljendab oma emotsioone füüsiliselt (nt nutt, kallistamine).	Kirjeldab lihtsamaid emotsioone täiskasvanu toel (nt olen rõõmus, olen kurb).	Suudab emotsioone kirjeldada – mis teeb kurvaks või õnnelikuks – ja õpib mõistma ka keerukamaid tundeid (nt uhkus, häbi jm).	Suudab oma emotsioone kirjeldada ning sobival viisil väljendada.
Osaleb täiskasvanu toel mängudes ja igapäevategevustes.	Algatab mõningaid mängu ja tegevusi täiskasvanu suunamisel.	Kavandab mängu ja igapäevategevusi ning viib alustatu enamasti lõpuni, kuid võib vajada täiskasvanu abi.	Kavandab, algatab ja korraldab mängu ja igapäevategevusi ning viib alustatud tegevused lõpuni.
Järgib lihtsamaid juhiseid täiskasvanu suunamisel ja keskendub lühiajaliselt alustatud tegevusele.	Lahendab ülesandeid ja teeb koostööd kaaslastega, vajades täiskasvanu juhendamist.	Tegutseb iseseisvalt ja grupis eesmärgipäraselt, suutes keskenduda ja pingutada ülesannete täitmisel, vajadusel täiskasvanu toel.	Suudab pingutust nõudva tööülesande kallal iseseisvalt ja grupis sihipäraselt tegutseda.
Saab aru lihtsamatest käitumisreeglitest ning püüab neid täiskasvanu toel igapäevategevustes järgida.	Oskab tuttavas keskkonnas sobivalt käituda ning teab, mida tohib, mida mitte.	Oskab avalikus ruumis (nt teater, kontsert, liiklus) sobivalt käituda ja lähtuda kokkulepitud reeglitest.	Oskab erinevates olukordades sobivalt käituda ning muudab oma käitumist vastavalt tagasisidele.
Osaleb täiskasvanu suunamisel rahunemist soodustavates tegevustes.	Õpib täiskasvanu toel vaimset tasakaalu ja rahunemist soodustavaid tegevusi.	Oskab vajadusel iseseisvalt kasutada lihtsamaid vaimset tasakaalu ja rahunemist soodustavaid tegevusi.	Oskab vajadusel kasutada vaimset tasakaalu ja rahunemist soodustavaid tegevusi.
Saab hakkama lihtsamate eneseteenindamise toimingutega (riietumine, söömine, tualeti kasutamine) ja	On omandanud esmased eneseteenindamise ja tööharjumused, võib vajada täiskasvanu tuge.	Saab hakkama eneseteenindamisega ja on omandanud enesekohased tööharjumused (isiklike asjade hoidmine,	Saab hakkama eneseteenindamisega ja tal on kujunenud esmased tööharjumused.

tööharjumustega (lehtede riisumine, mänguasjade koristamine).		vahendite heaperemehelik kasutamine).	
---	--	---------------------------------------	--

Tunnetus- ja õpioskuste eeldatavad tulemused vanuseti

Tabel 5. Eeldatavad tulemused vanuseti.

3–4	4–5	5–6	6–7
Suudab lühiajaliselt (5–10 min) keskenduda huvipakkuvale tegevusele, vajades täiskasvanu juhendamist.	Suudab huvipakkuvatele tegevustele keskenduda mõnda aega (10–15 min) ning suudab alustada ja lõpetada tegevuse, vajadusel täiskasvanu toel.	Suudab huvipakkuvale tegevusele keskenduda (15–20 min), viib alustatud tegevuse lõpule.	Suudab huvipakkuvale tegevusele keskenduda.
Saab aru lihtsatest ja tuttavatest lausetest ning reageerib kuuldule enamasti konkreetse tegevusega, täiskasvanu juhendamisel.	Täidab täiskasvanu poolt antud ülesande, vastates lihtsatele küsimustele.	Reageerib sobivalt täiskasvanu juhiste ja osaleb lühikeses arutelus.	Saab kuuldust aru, reageerib sellele vastavalt ning kasutab arutlevat dialoogi.
Järgib täiskasvanu toel üheosalist juhust (nt „Palun pese käed”).	Täidab kaheosalist juhust, kui tegevused on tuttavad ja lihtsad (nt „Palun pane riided selga ja pese käed“), vajadusel täiskasvanu toel.	Täidab iseseisvalt lihtsamat kahe- kolmeosalist juhust, kui tegevused on seotud igapäevatoimingutega (nt „Palun pane riided selga, siis jalanõud jalga ja lõpuks mine mänguplatsile“).	Suudab täita kahe- kolmeosalist igapäevast juhust või korraldust.
Väljendab täiskasvanu abil oma mõtteid lihtsate lausetega ja esitab küsimusi.	Väljendab oma mõtteid, kasutades lihtsamaid põhjendusi (nt „sest mulle ei meeldi“) ja küsimusi (nt „kuidas see töötab?“) ning arutleb igapäevaste	Esitab küsimusi, avaldab arvamust (nt „Ma arvan, et...“) ja arutleb lihtsate probleemide üle (nt mida teha, kui keegi on kurb).	Esitab küsimusi, arutleb ja oskab oma mõtteid arusaadavalt väljendada.

	teemade üle, vajadusel täiskasvanu suunamisel.		
Rühmitab täiskasvanu toel esemeid ühe selge ja nähtava tunnuse järgi (nt kõik punased klotsid).	Rühmitab esemeid kahe erineva nähtava tunnuse alusel (nt kollased suured pallid).	Oskab rühmitada esemeid ja nähtusi erinevate tunnuste ning ühe ja sama eseme mitme erineva tunnuse järgi (nt pall on ümmargune, punane ja mängimiseks).	Oskab esemeid ja nähtusi erinevate tunnuste alusel rühmitada.
Kirjeldab täiskasvanu suunamisel üksteisele järgnevaid tegevusi, mis on seotud isikliku kogemusega (nt „vihma sadas, ei saanud õue minna“).	Eristab hulkade suurust ja proovib loendada või järjestada ning kirjeldab lihtsaid põhjus-tagajärg seoseid igapäevastes olukordades (nt „kuna sa jooksid, siis kukkusid“).	Suudab iseseisvalt loendada, võrrelda hulki ja oskab kirjeldada sündmuses ning nähtuses põhjus-tagajärg seoseid.	Saab aru lihtsamatest seostest (hulk, põhjus, tagajärg), tajub esemeid, sündmusi ja nähtusi tervikuna.
Tegutseb, uurib, katsetab enamasti kogemuspõhiselt ja matkides, vajades täiskasvanu tuge.	Konstrueerib, katsetab ja uurib erinevaid võimalusi – lahendab lihtsamaid praktilisi probleeme (nt „eelmine kord see vahend sobis, proovin uuesti“), kuid võib vajada täiskasvanu suunamist.	Kasutab teadmisi igapäevastes situatsioonides ja oskab põhjendada oma valikuid ja otsuseid lühidalt (nt „ma tegin nii, sest eelmine kord see töötas“).	Kasutab õpitut erinevates olukordades ja probleeme lahendades.
Valib vahendeid ja lahendab probleeme enamasti katseeksituse abil (nt proovib mitut erinevat eset, kuni üks sobib).	Valib vahendeid ja osaleb lihtsates praktilistes probleemilahendustes, kus saab proovida erinevaid vahendeid (nt ehitusklotsid, loovmaterjalid).	Valib tuttavate ülesannete puhul sobivaid vahendeid ja võtteid ning lahendab probleeme, tuginedes varasemale kogemusele.	Kasutab sobivaid vahendeid ja võtteid probleemilahenduseks.

Mina ja keskkond valdkonna eeldatavad tulemused vanuseti

Tabel 6. Eeldatavad tulemused vanuseti

Alavaldkond	3–4	4–5	5–6	6–7
Mina	Ütleb küsimise korral oma ees- ja perekonnanime, vanuse ja soo (poiss, tüdruk) ning nimetab täiskasvanu abiga oma lemmiktegevuse.	Kirjeldab enda välimust ja ennast lihtsate omaduste kaudu (nt kiire, rõõmus, meeldib joonistada).	Kirjeldab oma iseloomu ja huve detailsemalt, oskab võrrelda end sõpradega.	Oskab tutvustada ja kirjeldada iseennast, enda omadusi ning huvisid.
Kehaosad ja privaatsus	Osutab küsimise korral peale, kätele, jalgadele, silmadele, suule, ninale ja kõrvadele ning nimetab nende kehaosade peamist otstarvet (nt kõrvadega kuulatakse).	Tunneb oma kehaosi, teab nende lihtsamaid ülesandeid ning mõistab, et mõned kehaosad on privaatsed ja kuuluvad ainult talle.	Kirjeldab kehaosi (sh erinevaid organeid) ja nende ülesandeid, kirjeldab poiste ja tüdrukute erinevusi, teab, millised kehaosad on privaatsed, ning oskab seista oma isiklike piiride eest.	Oskab nimetada kehaosade nimetusi, teab nende vajalikkust ja mille poolest erinevad privaatsed kehaosad teistest.
Kodu, pere, peretraditsioonid	Räägib, kellega ta koos elab ja oskab kirjeldada pereliikmeid.	Kirjeldab, mida talle meeldib oma perega teha, toob näiteid kodust (nt korterimaja, eramaja) ja kommetest.	Kirjeldab oma pere kombeid, erinevaid ruume kodus ja nende otstarvet.	Oskab kirjeldada oma kodu, perekonda ja peretraditsioone.
Ametid	Nimetab igapäevaelust tuttavamaid ameteid (nt õpetaja, arst).	Nimetab mõningaid ameteid ja oskab kirjeldada, mida nad teevad.	Nimetab ja kirjeldab erinevaid ameteid ja räägib, kelleks tahab suurena saada.	Oskab nimetada ja kirjeldada erinevaid ameteid.
Eesti sümbolid ja kultuuritraditsioonid	Teab, et elab Eestis, kus räägitakse eesti keelt, tunneb ära Eesti lipu, rahvuslinnu ja -lille ning nimetab küsimise korral	Nimetab Eesti riigi sümboleid (lipp, hümn, vapp, lind, lill, kivi) ja nimetab mõnda rahvuspüha/-tava (nt mardipäev, laulu- või tantsupidu).	Teab Eesti Vabariigi presidendi nime ja nimetab mõningaid tuntud Eesti kultuuritegelasi ning kirjeldab	Oskab nimetada Eesti riiklikke sümboleid, rahva- ja kultuuritraditsioone ning olulisemaid kultuuritegelasi.

Alavaldkond	3–4	4–5	5–6	6–7
	pühadega seotud tegevusi.		tuntumaid rahvakombeid.	
Erinevuste mõistmine	Märkab, et teised lapsed võivad käituda või välja näha erinevalt.	Toob võrdluses välja inimeste erinevusi (keel, toit, riietus) ja vajadusi.	Oskab selgitada inimeste erinevusi (nt kuidas inimesed erinevad keele, toidu või riietuse poolest) ja märgata vajadusi ning kultuuritraditsioone.	Saab aru, et inimesed on erinevad ning neil on erinevad vajadused ja kultuuritraditsioonid.
Turvalisus, abi kutsumine	Nimetab esemeid, mis võivad olla ohtlikud (nt nuga, käärid) ja räägib täiskasvanule, kui kardab või on saanud haiget.	Nimetab ohtlikke esemeid ja tegevusi (nt terariistad, mängimine ohtlikes kohtades) ja teab, et abi saamiseks tuleb pöörduda ausaldusväärse täiskasvanu poole (nt politseinik, õpetaja), nimetab hädaabinumbrit 112.	Teab, kuidas turvaliselt käituda (nt ohtude ennetamine ja märkamine) ja kirjeldab, millal tuleb helistada hädaabinumbril ning millist infot helistades edastada.	Oskab ebaseaduslikke või ebaturvalistes olukordades turvaliselt käituda ning vajadusel abi kutsuda.
Tervis ja keskkond	Teab, et värske õhk, liikumine ja tervislik toit on kasulikud ja oskab neid oma enesetundega seostada.	Nimetab tervist toetavaid tegevusi keskkonnas (nt värskes õhus viibimine, puhtas vees ujumine).	Teab, milline keskkond, tegevus või käitumine aitab tervist hoida ja milline kahjustab.	Oskab kirjeldada, kuidas ümbritsev keskkond ja inimeste käitumine võib mõjutada tervist ning teab, kuidas oma tervist hoida.
Hammaste tervis	Teab, et hambaid peab pesema ja nimetab hammaste hooldamise vahendeid.	Nimetab hammaste jaoks kasulikke ja kahjulikke toiduaineid ning oskab selgitada, miks ja kuidas tuleb hambaid pesta.	Nimetab hammaste tervise jaoks vajalikke tegevusi (hammaste pesemine, tervislik toitumine, hambaarsti juures käimine).	Oskab selgitada, mida on vaja teha selleks, et hoida hammaste tervist.

Alavaldkond	3–4	4–5	5–6	6–7
Isiklik hügieen	Teeb hügieenitoiminguid (nt käte pesu, nuuskamine) täiskasvanu suunamisel ja vajadusel abiga.	Teab vajalikke hügieenitoiminguid ning teeb neid iseseisvalt täiskasvanu meeldetuletusel.	Selgitab hügieenitoimingute vajalikkust ja järgib igapäevaseid hügieeniharjumusi iseseisvalt.	Oskab selgitada, miks on oluline järgida igapäevaelus isikliku hügieeni põhimõtteid.
Inimese mõju keskkonnale: loodushoid, säästev areng	Hoiab täiskasvanu juhendamisel lihtsate tegevuste kaudu keskkonda (nt sorteerib prügi).	Teab, miks on vaja loodust hoida ja osaleb keskkonnasäästlikes tegevustes.	Selgitab, millised tema teod võivad mõjutada keskkonda ja miks on oluline loodust hoida ning mis juhtub, kui seda mitte teha.	Märkab ja kirjeldab enda ja teiste tegevuse mõju keskkonnale ning käitub keskkonda säästvalt.
Kodukoha eripära ja loodus	Kirjeldab täiskasvanu suunamisel oma kodukoha loodust ja tunneb jalutuskäigul ära tuttavaid kohti.	Nimetab konkreetseid looduselemente oma kodukohas (nt meie kodu lähedal on järv, seal on suured puud).	Tunneb ja nimetab kodukoha loodusobjekte (nt Emajõgi, Munamägi), loomi, taimi ja mõisteid (nt linn, küla, mets, park, meri).	Tunneb oma kodukoha eripära ja oskab kirjeldada kodukoha loodust.
Looduse sõltuvus ajatsüklitest	Nimetab täiskasvanu juhendamisel ööpäeva osasid (hommik, lõuna, õhtu, öö) ja kirjeldab nendega seotud tegevusi ning tutvub erinevate aastaaegade.	Eristab ja nimetab ööpäeva osasid ja aastaaegu, seostab neid mõne tüüpilise loodusnähtuse ja tegevusega (nt sügisel lehed langevad ja me riisume lehti).	Kirjeldab loodust ja inimeste tegevusi erinevates ajatsüklites: ööpäev, aastaring.	Oskab kirjeldada loodust ja inimeste tegevusi erinevates ajatsüklites.
Loodusnähtused	Nimetab erinevaid ilmastikunähtusi (nt sajab vihma, tuul puhub) ja mõningaid aastaajale omaseid tunnuseid täiskasvanu suunamisel.	Kirjeldab täiskasvanu toel aastaaegu seoses ilmastiku- ja loodusnähtustega.	Kirjeldab erinevaid ilmastikunähtusi ning oskab neid seostada aastaaegade.	Oskab kirjeldada loodusnähtusi ja selgitada ilmastikunähtuste sõltuvust aastaaegadest.

Alavaldkond	3–4	4–5	5–6	6–7
Ohud seoses keskkonnaga	Arutleb täiskasvanu juhendamisel ohtlike olukordade üle looduskeskkonnas (nt ohud metsas, veekogudel).	Nimetab tegevusi, mis võivad olla ohtlikud nii loodus- kui tehiskeskkonnas (nt ujumine täiskasvanu järelevalveta, rattasõit kiivrita).	Oskab nimetada, mida tuleb teha ohutuse tagamiseks erinevates keskkondades.	Oskab kirjeldada võimalikke ohte seoses keskkonnaga, erinevate tegevustega ja olukordadega.
Liiklus	Nimetab liiklusvahendeid ja tunneb ära tuttavaid liiklusmärke (nt valgusfoor, ülekäigurada) ning selgitab täiskasvanu abiga nende tähendust.	Arutleb ohtude ja ohtlike olukordade üle tänaval ning teab mõningaid liiklusreegleid (nt sõiduteed ületades tuleb peatuda, vaadata, veenduda).	Selgitab käitumisreegleid tänaval ja teab, et liikluses tuleb olla tähelepanelik ja ettevaatlik ning käitub ohutult erinevates liiklusolukordades.	Oskab liikluses ohutult käituda.
Tervislik toitumine	Arutleb täiskasvanu abiga, miks juur- ja puuviljad on kasulikud.	Nimetab, mis on tervisele kasulikud ja kahjulikud söögid ja joogid (sh vee tähtsus).	Teab ja oskab selgitada, milliseid toiduaineid on vaja iga päev süüa rohkem ja milliseid vähem, et olla terve.	Oskab kirjeldada, mida tähendab tervislik ja mitmekesine toitumine.
Tervise väärtustamine	Arutleb täiskasvanu abiga, miks on uni ja liikumine vajalik.	Nimetab tervist hoidvaid tegevusi (tervislik toitumine, kehaline aktiivsus, uni, puhkus).	Teab ja selgitab, miks uni, puhkus ja liikumine mõjutavad tervist.	Oskab selgitada, miks piisav puhkamine, uni ja kehaline aktiivsus on olulised tervise hoidmisel.
Kiusamisvaba käitumine	Arutleb täiskasvanu juhendamisel, miks löömine, narrimine või halvasti ütlemine ei ole lubatud.	Mõistab täiskasvanu toel, et teiste inimeste suhtes tuleb olla salliv ja tunneb ära kiusamiskäitumise .	Teab, et vägivald ja kiusamine on vale, ning oskab ennetada, märgata ja vajadusel abistada.	Oskab kirjeldada, miks vägivald ja kiusamine ei ole lubatud käitumine.
Raha	Arutleb täiskasvanu juhendamisel, mis on raha ja milleks seda kasutatakse.	Teab, et täiskasvanud käivad tööl raha teenimiseks ja arutleb, et raha	Selgitab raha kasutamise otstarvet – et see on mõeldud asjade ostmiseks,	Oskab selgitada raha otstarvet.

Alavaldkond	3–4	4–5	5–6	6–7
		eest saab osta vajalikke asju (nt toit, riided) ning õpib mängudes raha kasutamist.	teenuste eest tasumiseks ja mõistab raha väärtust (nt seda peab koguma või säästma).	
Digiturvalisus	Nimetab täiskasvanu juhendamisel kodus ja lasteaias kasutatavaid digiseadmeid (nt arvuti, telefon) ja teab mõningaid ohtusid nende kasutamisel.	Arutleb täiskasvanu suunamisel digikäitumise reeglite üle (nt piiratud aeg ekraani vaatamiseks, võõrastele ei ütle oma nime).	Teab, kuidas digitehnoloogiat eesmärgipäraselt kasutada (nt õppimiseks, joonistamiseks), nimetab mõningaid ohte digikeskkonnas (nt isikliku info jagamine, tundmatute linkide avamine).	Teab digitehnoloogia ja interneti turvalise ja eesmärgipärase kasutamise põhimõtteid ning oskab nimetada ohtusid digikeskkonnas.
Digivahendite kasutamine	Kasutab koos täiskasvanuga lihtsamaid robotikaseadmeid ning oskab neid hoida.	Kasutab täiskasvanu juhendamisel digivahendeid, täidab lihtsaid ülesandeid (nt foto tegemine, äpi avamine) ja suudab programmeerida lihtsamaid robotikaseadmeid.	Oskab digivahendeid, sh robotikaseadmeid, kasutada konkreetse eesmärgiga, iseseisvalt, paaris või väikerühmas järgides kokkulepituid reegleid.	Oskab digivahendeid eesmärgipäraselt, heaperemehelikult ja loovalt kasutada ning juhib lihtsamaid robotikaseadmeid.

Keele ja kõne valdkonna eeldatavad tulemused vanuseti

Tabel 7a. Eeldatavad tulemused vanuseti

Alavaldkonnad	3–4	4–5	5–6	6–7
Kirjalik kõne	Tunneb täiskasvanu rõhutatud hääldamise järgi kuulmise teel ära hääliku häälikute reas, nimetab üksikuid tähti ja tunneb kirja pildis ära oma nime.	Tunneb kuulates iseseisvalt ära hääliku häälikute reas ja sõnades (v.a häälikuühendites), häälib täiskasvanu abiga lihtsamaid sõnu ning tunneb ära ja nimetab tuttavamaid tähti.	Määrab hääliku asukoha (alguses, keskel, lõpus) häälikuühendita sõnas, teab enamikku tähti ning loeb üksikuid sõnu kindlas situatsioonis (nt poe- ja tänavanimed, sildid).	Tunneb tähti, suudab lugeda kokku 1–2-silbilisi sõnu.
	Matkib lugemist ja kirjutamist erinevatel viisidel või vahenditega.	Kirjutab üksikuid talle tuttavamaid tähti ja oma nime.	Oskab kirjutada enamikke joonistähti ja täiskasvanu juhendamisel üksikuid tuttavaid sõnu.	Oskab kirjutada 1–2-silbilisi lihtsamaid sõnu õigesti järjestatud ühekordsete joonistähedega.
Hääldamine	Hääldab õigesti enamikku emakeele häälikuid (v.a r-häälik) ja lihtsamatest häälikutest koosnevaid konsonantühendeid (-nt, -lt, -mp jne).	Hääldab õigesti kõiki emakeele häälikuid ja 3–4-silbilisi tuttava tähendusega sõnu.	Kordab järele ja hääldab õigesti kõiki emakeele häälikuid ja tuttava tähendusega sõnu.	Oskab oma kõnes ning etteõeldud sõnade kordamisel hääldada õigesti kõiki emakeele häälikuid.
Sõnavara	Kasutab igapäevases suhtluses tuttavaid sõnu, sh liitsõnu ja moodustab kahekuni kolmesõnalisi lauseid.	Laiendab oma sõnavara (vastandsõnad, omadussõnad jne) ja kasutab seda lihtsates lausetes igapäevases suhtluses.	Kasutab keerukamaid lauseid, moodustab vajaduse korral sõnu uudsete objektide, nähtuste või tegevuste tähistamiseks (nt nuga õuna koorimiseks – õunanuga).	Valdab suhtlemiseks piisavat sõnavara ja suudab vajadusel ise sõnu moodustada.

Alavaldkonnad	3–4	4–5	5–6	6–7
Suhtlemine	Algatab ise aktiivselt suhtlust ning suhtleb meelsasti eakaaslastega koostegevuses.	Algatab ja jätkab täiskasvanuga dialoogi ka väljaspool situatsiooni, vahetab vesteldes muljeid oma kogemuste põhjal ning esitab küsimusi (nt Miks ta nii tegi? Kuidas teha?).	Püsib enda või teiste algatatud teemas, vajaduse korral kohaneb teemamuutustega.	Tuleb toime nii eakaaslaste kui ka täiskasvanutega suhtlemisel, arvestab kaassuhtleja ja suhtlemise paigaga.
	Jutustab täiskasvanu abiga pildiseeria järgi, öeldes iga pildi kohta ühe lausungi.	Jutustab täiskasvanu abiga vähese abiga nähtust, tehtust ja möödunud sündmustest 3–5 lausungiga (nt mida ta tegi kodus pühapäeval).	Jutustab pildi või kogemuse põhjal seotud lausungitega, kasutades sidesõnu.	Oskab jutustada pildi, kuulnud teksti või oma kogemuse põhjal, anda edasi põhisisu ja olulised detailid ning vahendada seejuures oma tundeid.
	Reageerib täiskasvanu lihtsamatele juhisteile.	Saab täiskasvanu abiga aru kuuldest ning oskab sellele sobivalt reageerida.	Saab aru kuuldu peamisest sisust, oskab sellele reageerida ja sobivalt vastata.	Saab aru kuuldu sisust ja suudab sellele sobivalt reageerida.
	Püüab oma mõtteid ja soove väljendada täiskasvanu suunavate küsimuste abil.	Suudab oma mõtteid väljendada lihtsate lausetega tuttavates olukordades.	Räägib oma kogemustest ja tähelepanekutest, väljendades oma mõtteid arusaadavalt.	Oskab oma mõtteid suulises kõnes edasi anda.
	Kasutab kõnes eri tüüpi lihtlauseid (sh koondlauseid).	Kasutab kõnes lihtsamaid põimlauseid.	Kasutab kõnes põimlauseid ja lihtsamaid liitlauseid.	Kasutab kõnes aktiivselt liitlauseid.
	Loeb täiskasvanu abiga lihtsamaid liisusalme.	Loeb peast liisusalme/luuletusi.	Teab peast mõnda eestikeelset laulu või luuletust.	Teab peast eestikeelseid luuletusi ja laule.

Eesti keelt teise keelena kõneleva lapse eeldatavad tulemused vanuseti

Tabel 7b. Eeldatavad tulemused vanuseti

3–4	4–5	5–6	6–7
Saab aru tuttavatest eestikeelsetest sõnadest.	Saab aru lihtsamatest õpitud sõnadest ja väljenditest, mõistab nende tähendust.	Saab aru õpitud sõnadest ja väljenditest, mõistab nende tähendust ning kasutab neid igapäevasuhtluses eakaaslaste ja täiskasvanutega.	Mõistab tuttavat teemal ja igapäevasuhtluses kasutatavat eestikeelset kõnet.
Kordab järele lihtsamaid igapäevaelus kasutatavaid sõnu ja lausungeid (nt mängin palli, panen riidesse).	Kordab järele õpitud sõnu ja lausungeid ning kasutab neid tuttavate esemete, tegevuste ja omaduste nimetamiseks.	Saab aru õppe- ja kasvatustegevuse käigus omandatud sõnade tähendusest ja väljendab end lihtsamate keeleliste konstruktsioonide abil.	Tunneb ära ja mõistab õppe- ja kasvatustegevuse käigus omandatud sõnu ja keelelisi konstruktsioone ning kasutab neid oma kõnes.
Õpib täiskasvanu suunamisel, vajadusel viibete, žestide abil aru saama lihtsatest korraldustest, mis on igapäevategevustega seotud (nt hakkame sööma, läheme õue).	Saab aru täiskasvanu toel (viiped, žestid) ja reageerib lihtsatele korraldustele.	Mõistab eesti keelse korralduse sisu ja reageerib sellele vastavalt. Vajadusel toetatakse lapse mõistmist žesti või viiega.	Saab aru õpitud sõnavara piires korraldusest, mis on vajadusel žesti või viiega toetatud ja toimib vastavalt.
Õpib aru saama igapäevategevustega seotud küsimustest täiskasvanu toel.	Saab aru igapäevategevusega seotud küsimustest ning püüab täiskasvanu toel omandatud sõnavara piires neile vastata.	Saab aru lihtsast küsimustest ning proovib neile iseseisvalt vastata, kasutades lihtsamaid grammatilisi konstruktsioone.	Saab aru lihtsast küsimusest ning vastab õpitud sõnavara ja grammatiliste konstruktsioonide piires.
Saab aru üksikutest viisakusväljenditest (tere, palun, aitäh).	Kasutab täiskasvanu suunamisel üksikuid viisakusväljendeid.	Kasutab õpitud viisakusväljendeid, vajadusel täiskasvanu meeldetuletamisel.	Kasutab kõnes sobivaid viisakusväljendeid.
Proovib hääldada täiskasvanu abiga üksikuid lihtsamaid sõnu.	Hääldab täiskasvanu abiga lihtsamaid sõnu.	Kordab täiskasvanu juhendamisel võrdleva hääldamise abil ja vajadusel žesti või viiega toetatud	Suudab korrata võrdleva hääldamise abil ja vajadusel žesti või viiega toetatud

3–4	4–5	5–6	6–7
		lihtsamaid, erineva häälikupikkusega sõnu.	erineva häälikupikkusega sõnu.
Tunneb täiskasvanu rõhutatud hääldamise järgi kuulmise teel ära hääliku häälikute reas ja tutvub eesti tähtedega (nt klotsidel, õppemängudes, „rääkivatel seintel”).	Tunneb kuulates iseseisvalt ära hääliku häälikute reas ja sõnades (v.a häälikuühendites), häälib täiskasvanu abiga lihtsamaid sõnu ning tunneb ära üksikuid tähti ja kirjapildis oma nime.	Määrab hääliku asukoha (alguses, keskel, lõpus) häälikuühendita sõnas, teab enamikku tähti ja loeb üksikuid sõnu.	Tunneb eesti keele tähestikku, suudab kokku lugeda 1–2-silbilisi sõnu.
Matkib üksikute eestikeelsete tähtede kirjutamist erinevatel viisidel või vahenditega.	Kirjutab täiskasvanu toel üksikuid talle tuttavaid eestikeelseid tähti.	Kirjutab enamikku joonistähti ja täiskasvanu juhendamisel üksikuid tuttavaid sõnu, sh oma nime.	Oskab kirjutada vähemalt 1–2-silbilisi lihtsamaid sõnu õigesti järjestatud ühekordsete joonistähtedega.
Õpib täiskasvanu suunamisel üksikuid lihtsamaid eestikeelseid laule ja liisusalme koos liigutustega.	Kordab täiskasvanule järgi lihtsamaid eestikeelseid laule või luuletusi.	Teab peast mõnda tuttavat eestikeelset laulu või luuletust.	Teab peast eestikeelseid luuletusi ja laule.

Matemaatika valdkonna eeldatavad tulemused vanuseti

Tabel 8. Eeldatavad tulemused vanuseti

Alavaldkond	3–4	4–5	5–6	6–7
Hulga mõiste ja võrdlemine	Otsustab, kas ese kuulub või ei kuulu moodustatud hulka.	Rühmitab esemeid kahe erineva tunnuse järgi (nt värv ja kuju).	Rühmitab ja nimetab hulga erinevaid ja ühiseid tunnuseid.	Oskab määrata esemete hulga ühiseid tunnuseid ja jaotada esemeid hulkadesse, arvestades samaaegselt kahte tunnust.

	Moodustab sarnaste tunnuste alusel paarid ja võrdleb neid.	Võrdleb esemete hulki ning otsustab, mida on rohkem, vähem või võrdselt.	Võrdleb hulki kasutades mõisteid ja tutvub märkidega rohkem kui ($>$), vähem kui ($<$) ja võrdselt ($=$).	Oskab võrrelda hulki, kasutades mõisteid <i>rohkem</i> , <i>vähem</i> , <i>võrdselt</i> .
Loendamine, numbrite tundmine ja arvutamine	Loendab 5 piires ja tunneb arvude rida 5ni.	Tutvub arvude ja numbrimärkidega 10ni ja kirjutab neid näidise järgi.	Loendab 12 piires, teab arvude rida 12ni, tunneb ja kirjutab numbrimärke ning nimetab antud arvule eelnevat/järgnevat arvu.	Oskab 12 piires loendamise teel kindlaks teha esemete arvu, teab arvude 1–12 järjestust, tunneb numbrimärke ning oskab neid kirjutada.
	Mängib koos täiskasvanuga mängu, mis toetavad liitmisest ja lahutamisest aru saamist läbi praktilise kogemuse (nt klotsidest torni ehitamine, poemäng).	Saab aru, et pärast juurde lisamist on esemeid rohkem ja pärast äravõtmist vähem.	Paneb kokku kahe hulga esemed ja liidab ning võtab ühest hulgast esemeid ära ja lahutab.	Oskab liita ja lahutada viie piires ning tunneb märke $+$, $-$, $=$.
	Kuulab täiskasvanu matemaatilist jutukest, mis on illustreeritud näitlike vahenditega ja püüab sellest aru saada.	Koostab koos täiskasvanugalihtsa matemaatilise jutu kahest hulgast.	Koostab lühikese matemaatilise jutukese kahe hulga kohta (nt „Mul oli 3 õuna, andsin 1 ära“).	Oskab koostada kahe esemete hulga järgi matemaatilisi jutukesi.
Suurused ja mõõtmine, ühikud	Võrdleb kahte eset suuruse (suurem – väiksem), pikkuse	Võrdleb ja järjestab 3 eset suuruse, pikkuse, laiuse ja kõrguse järgi ning kasutab vastavaid mõisteid.	Järjestab kuni 5 eset suurustunnuse järgi, leiab vaadeldavast	Oskab järjestada kuni viiete eset suuruse järgi (pikkus, laius, kõrgus jm).

	(pikem – lühem), laiuse (laiem – kitsam) järgi ning kasutab lihtsamaid mõisteid.		objektist silma järgi suurema - väiksema - sama suure ning kontrollib objekte kõrvutades.	
	Tunneb igapäevaelus ära münte ja rahatähti ning kasutab neid mängudes.	Teab, et rahaga saab asju osta ja mõisteid „sent” ja „euro” ning kasutab võrdlemisel mõisteid „kergem” ja „raskem”.	Seob rahasumma kogustega, oskab lihtsamat summat kokku arvutada (nt poemäng) ning tutvub mõõtühikutega (meeter, liiter, kilogramm) ja nende kasutamisevõimalustega.	Teab enamkasutatavaid raha- ning mõõtühikuid (euro, sent, meeter, liiter, kilogramm) ja seda, kuidas ning kus neid ühikuid kasutatakse.
	Tunneb mängus mõõtmise teel ära erineva pikkusega esemed (nt pikk, lühike).	Mõõdab täiskasvanu toel esemete pikkust nööri või muu vahendiga.	Mõõdab esemete pikkust kokkulepitud mõõtühikuga (nt pulk, samm) ja võrdleb tulemusi.	Oskab mõõta esemete pikkust kokkulepitud mõõtühikuga (samm, pulk, nöör vms).
Geomeetria kuujud ja mustrid	Eristab ringi, kolmnurka ja nelinurka ning leiab kujunditega sarnaseid esemeid lähiümbrusest.	Nimetab ja leiab tasapinnalisi kujundeid (ring, kolmnurk, nelinurk), kirjeldab erinevate nelinurkade (ruudu ja ristküliku) sarnasusi ja erinevusi.	Tutvub ruumiliste kujunditega kera ja kuup ja märkab sarnasusi ja erinevusi tasapinnaliste kujunditega (ring, nelinurk).	Tunneb ära ringi, kolmnurga, nelinurga, kera ja kuubi ning oskab neid kirjeldada.
	Jätkab õpetaja antud mustrit (nt punane-sinine-punane nupp).	Loob ja jätkab mustreid erinevate vahenditega (nt looduslikud materjalid, värvilised esemed).	Loob ja jätkab mustreid, rütme ning märkab neid ümbritsevas keskkonnas (nt põrandaplaadid on kollane-roheline-kollane-roheline,	Märkab ümbritsevas keskkonnas mustreid, rütme ja kordusi, oskab neid loogiliselt jätkata ja luua.

			jalajäljed lumel).	
Orienteerumine ajas	Kasutab täiskasvanu toel mõisteid: <i>täna, homme, eile</i> .	Kasutab tuttavates olukordades mõisteid: <i>täna, eile, homme, praegu, enne</i> .	Teab, kasutab ja eristab mõisteid: <i>eile, täna, homme, enne, praegu, varem – hiljem, noorem – vanem</i> .	Oskab kasutada õigesti mõisteid <i>eile, täna, homme, enne, praegu, varem – hiljem, noorem – vanem</i> .
	Kordab täiskasvanu järgi nädalapäevade nimetusi ja leiab aastaegadele iseloomulikke tunnuseid (nt piltidel, vestluses vm).	Nimetab täiskasvanu toel ja kirjeldab erinevaid aastaagu, nädalapäevi õiges järjestuses ning tutvub kuude nimetustega.	Teab aastaegade ja nädalapäevade järjestust ning seostab kuid aastaagadega.	Oskab nimetada nädalapäevi, kuid, aastaagu õiges järjestuses.
	Kirjeldab aastaaga, millel on tema sünnipäev (nt siis, kui lumi on maas; siis, kui puude lehed lähevad kollaseks).	Teab, millisel aastaajal on tema sünnipäev ja täiskasvanu toel nimetab oma sünnikuud.	Nimetab oma sünnipäeva ja kuud, kasutades vajadusel abivahendeid (nt sünnipäevapuu, kalender).	Oskab nimetada oma sünnikuud ja -päeva.
	Märkab täiskasvanu toel kella liikumist, seostab teatud tegevusi kindla kellaajaga.	Mõistab täiskasvanu toel, et kella suur seier (üleval) näitab täistundi ja tuvastab täistunni kellaaja analoogkellal.	Tuvastab kellal täistundi (analoog- ja digitaalkellal) ja nimetab seda õigesti.	Oskab määrata kellaega täistundides.
Orienteerumine ruumis, õuealal ja paberil	Kasutab täiskasvanu toel lihtsaid ruumilisi mõisteid: peal,	Määrab enda asukohta teiste laste ja asjade suhtes (nt seisan sõbra taga, olen laua ees), ning täiskasvanu	Määrab eseme (nt robotika vahendi) asukohta teise eseme suhtes	Orienteerub ruumis, õuealal ja paberil ning oskab määrata eseme asukohta

	all, ees, taga igapäevastes mängudes ja tegevustes.	toel vasakut ja paremat poolt.	ruumis, õuealal (nt GPS kunst) ja paberil kasutades mõisteid all, peal, kohal, keskel, äärel, vasakul, paremal.	teise eseme suhtes- all, peal, kohal, keskel, äärel, vasakul, paremal.
--	--	-----------------------------------	--	--

Muusika valdkonna eeldatavad tulemused vanuseti

Tabel 9. Eeldatavad tulemused vanuseti

Alavaldkond	3–4	4–5	5–6	6–7
Laulmine ja muusika kuulamine	Huvitub laululistest tegevustest (pl aksutab, teeb kaasa kokkulepitud liigutusi), laulab täiskasvanuga kaasa üksikuid fraase ja laululõike.	Laulab peast lihtsamaid õpitud laule rühmag a samas tempos.	Laulab teistega koos ja samas tempos õpitud eakohaseid laule, kasutade s loomulikku häält.	Oskab laulda eakohaseid laule kaaslastega ja üksi.
	Tunneb rõõmu kuulatavast laulust või muusikapalast ja reageerib muusikale emotsionaalse lt (nt plaksutab, kõigutab keha).	Väljendab emotsionaals elt kuulatud muusikas tajutud eristuvaid meeleolusid liigutuste ja liikumisega, tunneb kuulmise järgi ära õpitud laulu.	Teab muusikalisi põhimõisteid: aeglane – kiire, kõrge – madal, vali – vaikne, rõõmus – kurb ja oskab nende kaudu kuulatu d muusikat iseloo mustada.	Suudab laulu või muusikapala tähelepanelikult kuulata ning kuulatud muusikat iseloomustada.

Alavaldkond	3–4	4–5	5–6	6–7
	Tunneb ära ja imiteerib looma- ja linnuhääli.	Eristab kõla järgi õpitud pille (nt kõlapulgad, tamburiin, marakas).	Eristab muusikat kuulates enamlevinud pille (nt klaver, viiul, flööt).	Eristab õpitud pille tämbri ja kõla järgi.
Pillimäng	Mängib kehapillil (plaksud, patsud) ja lihtsamatel pillidel (nt marakas, rütmimuna, kelluke) täiskasvanuga kaasa, eristades kiiret ja aeglast rütmi.	Mängib rütmipille (nt kõlapulgad, tamburiin, kuljused) muusika kuulamise, liikumise ja laulmise saateks.	Mängib õpitud pillidel rütmisaateid lasteriimidele ja -lauludele õige hoiu ja mänguvõtetega, ansamblimängus osaledes alustab ja lõpetab koos teistega, mängib nendega ühes tempos.	Oskab mängida eakohastel pillidel õpitud lauludele, riimidele ja instrumentaalpaladele lihtsaid kaasmänge üksi ja koos kaaslastega.
Muusikalis-rütmiline liikumine	Liigub koos täiskasvanuga, reageerides muusika eristuvatele vormiosadele (jooks, kõnd, seisak).	Juhindub muusika meeleolust ja rütmist ning püüab liikumisel nendega arvestada.	Arvestab liikumisel muusika meetrumiga, muudab liikumist muusikaosade ja muusikaliste väljendusvahendite vaheldumise põhjal (tempo, dünaamika, register).	Oskab liikuda vastavalt muusika rütmile ja meeleolule.
	Sooritab lihtsaid tantsuliigutusi (keerutus kohapeal,	Tantsib, kasutades eakohaseid tantsuelemente	Esitab õpitud tantse, kasutades eakohaseid tantsuelemente	Oskab tantsida eakohaseid tantse üksi ja koos kaaslastega.

Alavaldkond	3–4	4–5	5–6	6–7
	poolkükk, kand- ja varvasastak, rõhksamm, liigutused ülakeha ja kätega) täiskasvanu ettenäitamisel.	(liikumised ringis, kolonnis, paarilisega keerutamine), osaleb laulumängudes.	(nt hüpaksamm, liikumised paarilisega).	
	Juhindub oma liikumise valikul muusika iseloomust ja täiskasvanu ettenäitamises t.	Väljendab muusika meeleolu liikumise kaudu.	Imiteerib ja katsetab loovaid liikumisi, kasutades erinevaid vahendeid ja arvestades muusika meeleoluga.	Oskab väljendada ennast loovalt muusikalis-rütmilise liikumise kaudu, kasutades liikumisel erinevaid liigutusi, tantsusamme, vahendeid.

Liikumise valdkonna eeldatavad tulemused vanuseti

Tabel 10. Eeldatavad tulemused vanuseti

3–4	4–5	5–6	6–7
Suudab keskenduda tuttavale ja huvipakkuvale kehalisele tegevusele täiskasvanu suunamisel.	Suudab keskenduda ja sooritada uudseid kehalisi tegevusi täiskasvanu suunamisel.	Suudab lühiajaliselt pingutada ja keskenduda kehalisele tegevusele ning seda lõpule viia.	Suudab pingutada ja keskenduda sihipärasele kehalisele tegevusele.
Tunneb liikumisel ja mängimisel mõningaid ohutusreegleid, kuid vajab täiskasvanu suunamist ja positiivset eeskuju.	Tunneb ja osaliselt järgib liikumisel ja mängimisel reegleid, kuid vajab veel juhendamist ja tuge.	Liikumistegevuses ja mängimisel järgib ohutus- ja mängureegleid, suudab juba teha arukamaid valikuid mänguks ja liikumiseks.	Peab liikumisel ja mängimisel kinni üldistest ohutus- ja mängureeglitest, valib liikumiseks ja mängudeks sobivad paigad ja vahendid.
Sooritab põhiliikumisi õpitud harjutustes ja mängudes (põhiliikumisoskused alles arenevad ja kujunevad).	Sooritab põhiliikumisi sujuvalt aktiivses tegevuses ja mängudes.	Sooritab põhiliikumisi sihipäraselt aktiivses tegevuses ja mängudes.	Sooritab põhiliikumisi pingevabalt, nii et liigutused on koordineeritud.
Teeb tasakaalu, painduvust ja kiirust arendavaid harjutusi ja tegevusi.	Suudab sooritada tasakaalu, painduvust ja osavust arendavaid harjutusi ja tegevusi.	Suudab täpsemalt juhtida liigutusi ja kombineerida erinevaid liikumiselemente, sooritada kestmataid tegevusi, painduvust, tasakaalu, kiirust ja jõudu arendavaid harjutusi ning tegevusi.	Oskab sooritada osavust, vastupidavust, painduvust, tasakaalu, kiirust ja jõudu arendavaid harjutusi ning tegevusi.
Suudab kõndida lühikest maad (nt 2-3m) kitsal rajal, seista ühel jalal mõned sekundid.	Suudab säilitada tasakaalu lühikest aega paigal olles ning liikuda piiratud pinnal ja liikumise ajal hoida kehaasendit (k.a. kelgutamisel, suusatamisel,	Suudab seista ühel jalal ja oskab sooritada lihtsaid tasakaaluasendeid; suudab kõndida kitsal rajal enesekindlalt ja sujuvalt. Suudab hoida tasakaalu vahendil liikudes (nt kelgul,	Suudab säilitada tasakaalu paigal olles ja liikumisel.

3–4	4–5	5–6	6–7
	tõukerattaga sõitmisel vm).	suuskadel, tõuke- või jalgrattal).	
Sooritab harjutusi õpetaja sõnalise seletuse ja ettenäitamise järgi.	Sooritab harjutusi õpetaja sõnalise seletuse järgi ja püüab ise lihtsaid liigutusi või harjutusi ette näidata.	Sooritab harjutusi õpetaja selgituste järgi ja julgeb ka kaaslastele liigutusi ja harjutusi ette näidata.	Oskab sooritada harjutusi õpetaja selgituste järgi ja ise harjutusi ette näidata.
Teeb lihtsaid liigutusi muusika järgi.	Teeb lihtsaid rütmilisi liikumisi (nt plaks-plaks-hüpe).	Tunneb ja järgib lihtsat rütmi (nt korduvad mustrid, tempovahetus), kasutab lihtsaid tantsusamme üksi ja rühmas tantsides.	Oskab sooritada koos kaaslasega rütmiliikumisi.
Reageerib lihtsatele rütmidele ja liikumisjuhiste (nt muusika järgi liikuma jääda või liikuda aeglasemalt/kiiremini).	Jäljendab liikumisega erinevaid rütme, lihtsa muusika või plaksutuse saatel (nt kõnnib ühtlases tempos, kui kuuleb plaksutust) ja muudab liikumisviisi rütmimuutusel.	Eristab aeglast ja kiiret rütmi ning kohandab oma liikumist vastavalt.	Oskab liikuda vastavalt rütmile ühtlase ja vahelduva tempoga.
Kasutab erinevaid vahendeid (näiteks pallid, rätikud, rõngad, suusad, kalgud jne) loovalt ja katsetades, mitte veel sihipäraselt.	Kasutab erinevaid vahendeid (näiteks pallid, rätikud, rõngad, suusad, kalgud jne) juba sihipärasemalt (nt viskab palli soovitud suunas, suudab rõngast keerutada).	Kasutab vahendeid iseseisvalt, mitmekesisemalt ja loovalt (nt suudab visata palli sihtmärki, veeretada ja keerutada rõngast, kalgutada turvaliselt).	Oskab kasutada liikumisel erinevaid vahendeid (näiteks pallid, lindid, rätikud, rõngad, reketid, suusad, kalgud jne).
Mängib täiskasvanu juhendamisel, lihtsaid mänge, kus on liikumist ja vähem kindlaid reegleid.	Mängib lihtsamaid liikumismänge, kus on 1–2 reeglit. Sportlikke elemente (nt viskamine,	Mängib mänge, kus on rohkem reegleid ja koostööd (nt liikumis- ja sportlike elementidega mängud meeskondades).	Oskab mängida erinevaid liikumis- ja sportlike elementidega mänge.

3–4	4–5	5–6	6–7
	hüppamine, jooksmine) rakenda b mängus sihipärasemalt.		
Nimetab täiskasvanu suunamisel mõningaid igapäevaseid liikumisi (nt jooksmine, hüppamine, ronimine), eriti neid, mida ise sageli teeb.	Nimetab erinevaid igapäevaseid liikumisi (nt rattasõit, jooksmine, tantsimine) ja lihtsamaid spordialasid, mida on näinud või ise teinud (nt jalgpall, tantsimine vm).	Nimetab erinevaid igapäevaseid liikumisvõimalusi (nt jalgrattaga sõitmine, kelgutamine vm) ja mitmeid spordialasid nimepidi, eriti neid, mida on ise proovinud või mida peres harrastatakse.	Oskab nimetada erinevaid igapäevaseid liikumisvõimalusi ja spordialasid.

Kunsti valdkonna eeldatavad tulemused vanuseti

Tabel 1. Eeldatavad tulemused vanuseti

3–4	4–5	5–6	6–7
Leiab täiskasvanu juhendamisel lähimast ümbrusest üksikuid detaile ja objekte ning kujutab neid lihtsustatult.	Leiab täiskasvanu juhendamisel lähimast ümbrusest detaile ja objekte ning püüab neid omavahel seostada ja kujutada.	Leiab lähimast ümbrusest detaile ja objekte ning kujutab neid vabalt ja isikupäraselt.	Oskab leida ümbritsevat vaadeldes detaile, objekte ja nende vahelisi seoseid ning kujutab ümbritsevat vabalt valitud ja isikupärasel viisil.
Kasutab lihtsaid kunstivahendeid (nt värvipliiats, pintsel, savi).	Katsetab täiskasvanu juhendamisel erinevaid kunstmaterjale ja väljendab ennast kunstitöö kaudu.	Oskab täiskasvanu juhendamisel mitmekülgseid kunstitehnikaid, -materjale ja -vahendeid kasutades väljendada meeleolusid ja kujutluspilte.	Oskab mitmekülgseid kunstitehnikaid, -materjale ja -vahendeid kasutades väljendada meeleolusid ja kujutluspilte.
Kasutab etteantud vahendeid täiskasvanu suunamisel.	Teab, kuidas erinevaid vahendeid ohutult ja sihipäraselt kasutada.	Valib sobivad vahendid ning kasutab neid	Kasutab erinevaid vahendeid ja võtteid ohutult ning sihipäraselt.

3–4	4–5	5–6	6–7
		ohutult ja sihipäraselt.	
Kirjeldab täiskasvanu suunamisel oma kunstitööd lühidalt ja nimetab kujutatud objekte.	Jutustab täiskasvanu suunamisel oma kunstitööst ja õpib väljendama oma arvamust kaaslaste kunstitööde kohta.	Kirjeldab oma töö protsessi, selgitab valikuid ning avaldab teiste tööde suhtes heatahtlikult arvamust.	Oskab esitleda oma kunstitööd ja arutleda kaaslaste kunstitööde üle.
Kaunistab eseme täiskasvanu valitud vahendite (nt šabloon, tempel vm) ja juhendamise abil.	Kavandab ja kaunistab eseme täiskasvanu suunamisel.	Kavandab, valib vahendid ja kaunistab eseme iseseisvalt.	Koostab ise või valib tööst lähtuvalt sobivad motiivid või vahendid eseme kaunistamiseks.
Teeb täiskasvanu juhendamisel kaaslastega ühistööd.	Jagab töövahendeid kaaslastega ja osaleb ühises kunstitöös.	Teeb iseseisvalt tööd rühmas, järgides kaaslastega ühises kunstitöös kokkuleppeid.	Oskab kavandada ja teostada kaaslastega ühist kunstitööd.
Räägib täiskasvanu suunamisel kunstitööst.	Vaatleb kunstitööd ja jutustab teosest täiskasvanu suunamisel.	Arutleb nii enda kui ka teiste kunstitööde üle, suhtudes kaaslaste töödesse heasoovlikult.	Vaatleb kunstiteoseid ja oskab vestelda.
Kaunistab täiskasvanu abiga rühmaruumi.	Valib täiskasvanu suunamisel kaunistuse tegemiseks vahendid ja paigutab need rühmaruumi.	Oskab iseseisvalt kavandada ja valida kunstivahendid õpi- ja kasvukeskkonna kujundamiseks.	Kasutab kunsti õpi- ja kasvukeskkonna kujundamisel.
Tunneb ära tuttavad digiseadmed, kasutab neid koos täiskasvanuga.	Pildistab või filmib täiskasvanu juhendamisel.	Oskab kasutada digiseadmeid iseseisvalt, tehes pilti, videot või salvestades heli.	Loob digitaalset sisu (näiteks foto, heli, video).